

Handläggare
Nicoletta Zoannos
Telefon: 08-508 127 79**Till**
Södermalms stadsdelsnämnd
28 april 2022

Underlag för budget 2023 med inriktning 2024 och 2025 för Södermalms stadsdelsnämnd

Förslag till beslut

1. Stadsdelsnämnden godkänner förslaget till underlag för budget 2023 med inriktning för 2024 och 2025 och överlämnar det till kommunstyrelsen.
2. Beslutet justeras omedelbart.

Ann-Christine Jenvén
Stadsdelsdirektör

Bakgrund

Nämndens uppdrag i det här ärendet är att lyfta faktorer som har stor påverkan på verksamhetens utveckling och ekonomi under perioden 2023-2025. Utgångspunkten för analysen är förändringar i omvärlden och i den egna verksamheten. Slutsatserna ska användas som underlag i stadens kommande budgetarbete.

Ärendets beredning

Ärendet har beretts i stadsdelsdirektörens stab och kansli i samarbete med respektive avdelning. Ärendet har behandlats i förvaltningsgruppen, pensionärsrådet och rådet för funktionshindersfrågor den 19 april 2022.

Innehållsförteckning

Underlag för budget 2023 med inriktning 2024 och 2025 för Södermalms stadsdelsnämnd.....	1
Förslag till beslut	1
1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål	4
1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla.....	4
1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt	7
1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden	8
2 Nämndens verksamhetsområde	9
2.1 Förskoleverksamhet.....	11
2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid.....	13
2.3 Äldreomsorg.....	15
2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning	18
2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri.....	20
2.6 Stadsmiljöverksamhet.....	24
2.7 Ekonomiskt bistånd	25
2.8 Arbetsmarknadsåtgärder.....	26
2.9 Övrigt.....	27
3 Sammanfattande ekonomisk analys	30
3.1 Drift	30
3.2 Investeringar	32
3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt).....	33
4 Lokalförsörjningsplan.....	33
4.1 Sammanfattning.....	33
4.2 Planeringsförutsättningar.....	34
4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling	34
4.4 Samverkan	35
4.5 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet	36
4.5.1 Nuläge 31 januari 2022	36
4.5.2 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet	36
4.5.3 Planerade lokalförändringar för år 2023-2030 (första planeringsperioden).....	36

4.5.4	Planerade lokalförändringar för åren 2031-2040 (andra planeringsperioden).....	36
4.6	Pedagogisk verksamhet	37
4.6.1	Summerande analys av nuläge samt framtida planering.....	37
4.6.2	Nuläge 31 januari 2022	37
4.6.3	Planering av lokaler för år 2023-2030 (första planeringsperioden).....	39
4.6.4	Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2031-2040 (andra planeringsperioden).....	41
4.6.5	Enskilt driven förskola eller fristående skola.....	42
4.7	Övrig information.....	42
4.7.1	Lokaler vars hyresavtal är uppsägningsbara inom tre år.....	42
4.7.2	Särskild redovisning av vissa lokalprojekt.....	42
5	Övriga redovisningar	42

Bilagor

Bilaga 1: SDN 12

Bilaga 2: Klimatinvesteringar 2023-2025 Södermalm sdn

1 Kommunfullmäktiges inriktningsmål

I detta underlag beskrivs de kommande årens utveckling och prioriteringar för stadsdelsnämndens kärnverksamheter samt nämndens strategiska satsningar som bidrar till kommunfullmäktiges tre inriktningsmål. Satsningarna har sin utgångspunkt i nämndens kärnverksamheter, de prioriterade områdena i stadens budget samt Vision 2040.

Förvaltningen hanterar fortsatt covid-19-pandemin som gjort avtryck i förvaltningens verksamheter under 2020, 2021 och 2022. Erfarenheter och lärdomar från hanteringen och genomförda utvärderingar tas tillvara, men förvaltningen gör bedömningen att konsekvenser av pandemin kommer att märkas av under kommande år.

1.1 En modern storstad med möjligheter och valfrihet för alla

Strategiska satsningar

- Förvaltningen fortsätter utveckla insatser och arbetssätt inom arbetsträning, samverkan och samplanering med Jobbtorg och Jobbtorg Unga samt samhälls- och bovägledning. En prioriterad målgrupp är kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden. Satsningen kopplar till de prioriterade områdena vägen till arbete och egen försörjning och jämställdhet i kommunfullmäktiges budget.
- Öka kunskapen om och förebygga otillåten påverkan inom förvaltningens verksamheter. Satsningen kopplar till de prioriterade områdena brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete samt säkerhetsfrågor och jämställdhet i kommunfullmäktiges budget.
- Öka tryggheten i stadsdelsområdet genom platssamverkan med olika lokala aktörer från kultur- och näringsliv, civilsamhällets organisationer, andra myndigheter och fackförvaltningar. Satsningen kopplar till de prioriterade områdena brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete samt säkerhetsfrågor, näringslivsarbete och jämställdhet i kommunfullmäktiges budget.
- Genom att utveckla samverkan med tongivande aktörer för minskad brottslighet, minskade ordningsstörningar och ökad trygghet sker möten med hög frekvens och omedelbara åtgärder genomförs på kort och lång sikt. Satsningen kopplar till de prioriterade områdena brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete samt säkerhetsfrågor och jämställdhet i kommunfullmäktiges budget.
- Trygghetsskapande åtgärder vid skötsel och utveckling av stadsdelsområdets parkmark. Renhållningen av parkerna har en central roll i det arbetet. Satsningen kopplar till de prioriterade områdena brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete samt säkerhetsfrågor och jämställdhet i kommunfullmäktiges budget.

- Vårda, bevara och utveckla Södermalms parker och grönytor under den kommande tioårsperioden utifrån parkplan för Södermalm. Satsningen kopplar till det prioriterade området miljö och klimat i kommunfullmäktiges budget.
- I syfte att ge barnen i förskolan trygghet och självkänsla och en likvärdig utbildning fortsätter förvaltningen utveckla arbetet där omsorg och lärande bildar en helhet. Verksamheten planerar för att barnen i förskolan har en dagsrytm som är väl avvägd. Satsningen kopplar till det prioriterade området jämställdhet i kommunfullmäktiges budget.
- Fortsätta utveckla arbetssätt som ger barn i förskolan möjlighet till inflytande. Satsningen kopplar till det prioriterade området jämställdhet i kommunfullmäktiges budget.
- Fortsätta utveckla arbetet med digitala verktyg i det pedagogiska arbetet och i kommunikationen med vårdnadshavare. Satsningen kopplar till det prioriterade området innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt i kommunfullmäktiges budget.
- Socialtjänsten står inför stora utmaningar. För att möta medborgares behov innan sociala problem fördjupats föreslås i förslaget till ny socialtjänstlag, som beräknas träda i kraft 1 januari 2023, att kommuner ska kunna erbjuda insatser utan behovsprövning. Förvaltningens verksamheter inom såväl prevention, myndighetsutövning och utformning av insatser behöver särskilt följa och uppmärksamma hur lagändringarna fortskrider. Förvaltningen ser att denna omställning sannolikt kan innebära en resursomfördelning för att uppfylla lagens intentioner. Satsningen kopplar till det prioriterade området innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt i kommunfullmäktiges budget.
- Säkerställa att behovet för personer med funktionsnedsättnings styr utbudet av insatser i verksamheter i egen regi och i verksamheter på entreprenad. Det avser bland annat dagliga verksamheter som i högre utsträckning kan anpassas till att individer får större inflytande och ökad delaktighet när det gäller meningsfull sysselsättning och att förberedas för att exempelvis komma ut i studier, till praktik eller arbete. Satsningen kopplar till de prioriterade områdena vägen till arbete och egen försörjning, jämställdhet i kommunfullmäktiges budget.
- Arbeta hälsofrämjande för att stärka förutsättningar för god hälsa, jämlika relationer, kunskap om rättigheter och en känsla av sammanhang särskilt för unga och vuxna med funktionsnedsättning. Exempelvis att motivera flickor och pojkar att ta del av fysisk aktivitet i fritidsverksamheterna, parklekarna och öppna förskolorna. Satsningen kopplar till de prioriterade områdena omställning till en god och nära vård och jämställdhet i kommunfullmäktiges budget.

- Genom intern samverkan mellan socialtjänst och förskola bidra till ett väl fungerande samarbete med andra aktörer såsom grund- och gymnasieskola, polis, barn- och ungdomspsykiatri, habilitering och andra verksamheter inom Region Stockholm. Samhandling bidrar till att upptäcka och motverka en negativ utveckling när det gäller bland annat psykisk ohälsa, kriminalitet och skolfrånvaro. Satsningen kopplar till de prioriterade områdena brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete, omställning till en god och nära vård och jämställdhet i kommunfullmäktiges budget.
- Fortsätta utveckla samverkan och insatser med andra aktörer och huvudmän för vuxna personer med samsjuklighet. Ett sammanhållet stöd av flera myndigheter och vårdgivare, bland annat psykiatri och beroendevården, är viktigt för den enskildes återhämtning och för att stärka och förebygga psykisk och fysisk ohälsa. Satsningen kopplar till de prioriterade områdena omställning till en god och nära vård och jämställdhet i kommunfullmäktiges budget.
- Fortsätta utveckla intern och extern samverkan för att nå målet om att individen ska bli självförsörjande och ha ett stadigvarande boende. Samverkan inom förvaltningen ska ske för att aktivt förebygga hemlöshet exempelvis genom att arbeta aktivt så att personer inte blir skuldsatta. Vidare ska boendeteamets arbete utvecklas för att minska hemlöshet och därmed minska kostsamma insatser i form av placeringar på akutboenden/härbärgen. Satsningen kopplar till de prioriterade områdena vägen till arbete och egen försörjning och jämställdhet i kommunfullmäktiges budget.
- Utveckla samverkan i och utanför staden för långsiktigt hållbara strategier och arbetssätt för att klara dagens och framtidens kompetensförsörjning inom äldreomsorgsområdet. Satsningen kopplar till de prioriterade områdena kompetensförsörjning och omställning till en god och nära vård i kommunfullmäktiges budget.
- För att kunna möta det ökade behovet av omsorg och hälso- och sjukvårdsinsatser, framförallt hos gruppen äldre över 85 år, ser förvaltningen behov av en utvecklad samverkan med Region Stockholm och särskilt med primärvården. Satsningen kopplar till det prioriterade området omställning till en god och nära vård i kommunfullmäktiges budget.
- Fortsatt kvalitetsutveckling av hemtjänsten för att möta ökade behov och krav på att kunna bo i sitt eget hem längre. Satsningen kopplar till det prioriterade området innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt i kommunfullmäktiges budget.
- Förvaltningen fortsätter att utveckla metoder och arbetssätt för att stärka det friska och förebygga ohälsa för att stödja ett hälsosamt åldrande. En viktig del i detta arbete är att utveckla området mat, måltider och nutrition, inom både särskilt och ordinärt boende. På så sätt kan den äldres fysiska funktion bevaras i så stor utsträckning som möjligt för att ge möjlighet till självständighet och ökad livskvalitet. Satsningen kopplar till de

prioriterade områdena omställning till en god och nära vård, innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt och jämställdhet i kommunfullmäktiges budget.

- Verksamheterna inom hela socialtjänstområdet fortsätter utveckla införandet och användandet av digitala stöd och välfärdsteknik. Dels med syftet att öka självständigheten och delaktigheten för den enskilde i sin vardag och dels för en mer effektiv och innovativ verksamhet. Satsningen kopplar till de prioriterade områdena omställning till en god och nära vård, innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt och jämställdhet i kommunfullmäktiges budget.

1.2 En hållbart växande och dynamisk storstad med hög tillväxt

Strategiska satsningar

- Säkerställa goda förutsättningar för företagande inom stadsdelsområdet. Genom trygghetshöjande insatser i stadsdelsområdets parker och genom Söderandan, där även det lokala näringslivet är involverat, möjliggörs trygga och välfungerande platser och goda förutsättningar inom stadsdelsområdet för att driva företag säkerställs. Satsningen kopplar till de prioriterade områdena brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete samt säkerhetsfrågor och näringslivsarbete i kommunfullmäktiges budget.
- Fortsätta effektivisera lokalutnyttjandet och anpassa det utifrån den prognostiserade minskningen av förskolebarn. Satsningen kopplar till det prioriterade området effektiv lokal försörjning i kommunfullmäktiges budget.
- Utveckla dialogen med civilsamhället kring det lokala kultur- och föreningslivet. Satsningen kopplar till det prioriterade området brottsförebyggande och trygghetsskapande arbete samt säkerhetsfrågor i kommunfullmäktiges budget.
- Utveckla ekosystemtjänsterna i stadsdelsområdets parker och grönområden för att möta klimatförändringar och bidra till att upprätthålla ett robust ekosystem. Satsningen kopplar till det prioriterade området miljö och klimat i kommunfullmäktiges budget.
- Minska energiförbrukningen i verksamhetslokaler genom energieffektivisering. Satsningen kopplar till det prioriterade området miljö och klimat i kommunfullmäktiges budget.
- Arbeta med resurshushållning genom medveten konsumtion och resurseffektiv avfallshantering med fokus på återbruk, återvinning och minskat matsvinn. Satsningen kopplar till det prioriterade området miljö och klimat i kommunfullmäktiges budget.
- Öka andelen ekologiska livsmedel i verksamheterna. Satsningen kopplar till det prioriterade området miljö och klimat i kommunfullmäktiges budget.

1.3 En ekonomiskt hållbar och innovativ storstad för framtiden

Strategiska satsningar

- Arbeta aktivt för att minska andelen timanställda inom äldreomsorgen för att öka kontinuiteten för brukare och för ett hållbart arbetsliv för förvaltningens medarbetare. Satsningen kopplar till de prioriterade områdena kompetensförsörjning, omställning till en god och nära vård i kommunfullmäktiges budget.
- Formulera ett regelverk för möjligheten att kombinera arbete hemma och på arbetsplatsen som en följd av lärdomar och nya omständigheter efter pandemin. Detta för att förvaltningen fortsatt ska vara en attraktiv arbetsgivare i konkurrens med andra arbetsgivare. Satsningen kopplar till det prioriterade området kompetensförsörjning i kommunfullmäktiges budget.
- Stärka ledarskapet genom en rad olika åtgärder, bland annat genom att minska antalet medarbetare per chef i flera av verksamheterna, genomföra stor utbildningssatsning för alla chefer i form av chefsdialoger, och anordna kompetenshöjande utbildningar inom områdena arbetsrätt, löneöversyn, rekrytering, arbetsmiljö, rehabilitering, hälsosamtal och hantering av personalhandlingar. Satsningen kopplar till det prioriterade området kompetensförsörjning i kommunfullmäktiges budget.
- Tydliggöra strategier för lönebildning och genomföra översyn av dagens arbetssätt vid löneöversyn. Satsningen kopplar till det prioriterade området kompetensförsörjning i kommunfullmäktiges budget.
- Fortsätta skapa goda förutsättningar för en hållbar kompetensförsörjning, till exempel genom att säkra tillgången till legitimerade sjuksköterskor och socialsekreterare och för att öka andelen utbildade undersköterskor inom äldreomsorgen. Satsningen kopplar till de prioriterade områdena kompetensförsörjning och omställning till en god och nära vård i kommunfullmäktiges budget.
- Arbeta för god arbetsmiljö genom ett aktivt rehabiliteringsarbete och genom tidiga hälsosamtal, med särskilt fokus på att sänka sjukfrånvaron efter pandemin. Satsningen kopplar till det prioriterade området kompetensförsörjning i kommunfullmäktiges budget.
- Arbeta för en helhetssyn på informationsförsörjning och -hantering genom att etablera ett systematiskt arbetssätt och en stadsdelsnämndsgemensam strategi. Strategin bör tillgodose och tillvarata synergierna mellan verksamhetens behov av effektiva arbetssätt, innovation och regelverkens krav (OSL, GDPR, Arkivlagen etc.). Satsningen kopplar till det prioriterade området innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt i kommunfullmäktiges budget.

- Stadsdelsförvaltningarna behöver ta fram gemensamma rutiner för att handlägga (dokumentera) och hantera information till exempel i Paraplyet, sociala system, eDok och skolplattformen. Det förbättrar arbetssätt och datakvalitet. Här behövs central samordning i staden. Satsningen kopplar till det prioriterade området innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt i kommunfullmäktiges budget.
- Arbeta för en kulturförändring inom området informationsförsörjning och -hantering genom att öka medvetenhet och kompetens om att information (data) ska ses som en resurs och säkerställa kompetensutveckling inom området. Satsningen kopplar till det prioriterade området innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt i kommunfullmäktiges budget.
- För att möta utmaningen med en ökande och åldrande befolkning behöver förvaltningen hitta nya sätt att utföra sitt uppdrag. Att arbeta systematiskt med innovation och verksamhetsutveckling är ett sätt att förbättra möjligheterna att möta målgruppernas behov och förväntningar. Förvaltningen satsar därför på att öka chefers förmåga att leda innovationsarbete och systematisk verksamhetsutveckling. Satsningen kopplar till det prioriterade området innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt i kommunfullmäktiges budget.
- Nya arbetssätt och att kunna nyttja digitaliserings möjligheter är ofta beroende av företeelser som ligger utanför förvaltningens mandat och uppdrag, exempelvis infrastruktur, riktlinjer och styrande dokument. Förvaltningen behöver därför driva och ställa krav på utveckling av IT-infrastruktur och forum för att samordna behov och utmaningar som delas av flera förvaltningar inom staden. Satsningen kopplar till det prioriterade området innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt i kommunfullmäktiges budget.
- Under perioden kommer förvaltningen att fortsätta med att kartlägga, analysera och utvärdera fler verksamheter och stödfunktioners arbetsprocesser. När fler verksamheter kartläggs finns det möjlighet att upptäcka likheter mellan verksamheter och hur olika delar av organisationen påverkar varandra. Förvaltningen kommer även att jobba med omvärldsbevakning av vad andra organisationer och förvaltningar gör och gjort för att föreslå och införa nya sätt att arbeta som medför mervärde till förvaltningens verksamheter. Satsningen kopplar till det prioriterade området innovation, digitalisering och effektiva arbetssätt i kommunfullmäktiges budget.

2 Nämndens verksamhetsområde

Stadsdelsnämnden ansvarar för kommunal förskola, äldreomsorg, stöd och service till personer med funktionsnedsättning, stadsmiljö, socialpsykiatri, individ- och familjeomsorg, konsumentvägledning, fritids- och kulturverksamhet, ekonomiskt bistånd och arbetsmarknadsåtgärder. Under respektive verksamhetsområde beskrivs omvärldsfaktorer, interna faktorer av betydelse och utmaningar som verksamheterna står inför och vilka

prioriteringar som bedöms behöver göras de kommande tre åren. Här beskrivs även behov och förslag på effektiviseringar som sänker kostnader och/eller höjer kvaliteten i verksamheten.

Ökat flyktingmottagande med anledning av kriget i Ukraina

Södermalm liksom resten av Stockholm förbereder sig för ett mottagande av människor på flykt. Detta stöd kan vara ekonomiskt bistånd till boende och mat men även att säkerställa barns behov av skydd och trygghet. I dagsläget kan det vara svårt att uppskatta omfattningen av mottagandet och mycket av arbetet inom området sker i nära samarbete med socialförvaltningen och övriga stadsdelsförvaltningar.

Demografi

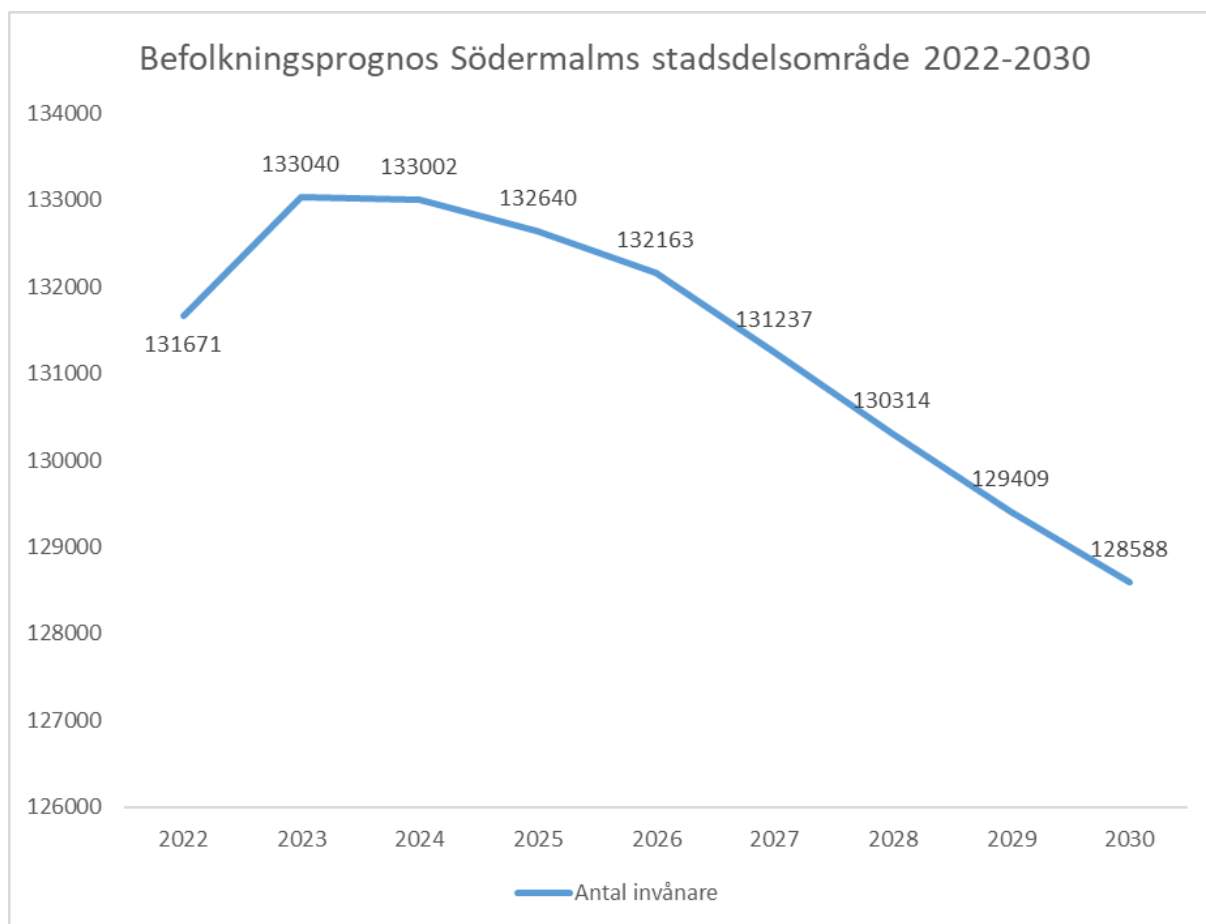
Stadsdelsområdet omfattar stadsdelarna Södermalm, Långholmen, Reimersholme, Hammarby Sjöstad, Gamla stan och Riddarholmen. I stadsdelsområdet bor drygt 131 600 personer.

Prognos över befolkningsutvecklingen i stadsdelsområdet år 2022-25

Befolkning	år 2022	år 2023	år 2024	år 2025
0 år	1493	1511	1492	1461
1-5 år	5873	5885	5821	5787
6-15 år	11288	11241	11043	10822
16-19 år	4490	4610	4737	4796
20-24 år	5917	6142	6158	6150
25-64 år	76761	77177	76805	76207
65-79 år	19974	20189	20211	20232
80-89 år	4820	5197	5633	6069
90+	1055	1089	1103	1117
Totalt	131671	133040	133002	132640
Män	64049	64747	64739	64576
Kvinnor	67622	68292	68263	68064

Källa: Områdesdatasystem (ODS), Sweco, 2021.

Enligt 2021 års befolkningsprognos beräknas antalet invånare till drygt 132 500 personer år 2025. Antalet personer över 80 beräknas öka med drygt 1300 personer mellan 2022 till 2025. Även åldersgrupperna 16-19 och 20-24 ökar något, medan man ser en minskning i övriga åldersgrupper under prognosperioden.

Källa: Områdesdatasystem (ODS), Sweco, 2021.

Från och med 2024 minskar den totala befolkningen inom stadsdelsområdet årligen och prognostiseras till runt 128 500 invånare år 2030.

2.1 Förskoleverksamhet

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Antalet barn i förskoleåldern 1-5 år kommer att minska inom stadsdelsområdet under prognosperioden enligt Swecos befolkningsprognos. Totalt minskar antalet barn med 1,5 procent (86 barn), vilket kan jämföras med en ökning inom staden på 1,5 procent under samma period.

Antalet inskrivna barn i förskolan varierar under ett år. Det ställer höga krav på en flexibel organisation och en effektiv lokalanvändning inom respektive förskola. Det är en högre andel barn inskrivna i enskilt drivna förskolor. I januari 2022 var 46,2 procent av förskolebarnen (inklusive den kommunövergripande förskoleverksamheten) inskrivna i kommunal förskola och 53,8 procent i förskola i enskild regi. Under 2022 kommer det att avvecklas 220 platser i enskilt drivna förskolor. Barnen bereds plats både i kommunal förskola och enskilt driven

förskola. Förvaltningen analyserar fortlöpande efterfrågan på förskoleplatser och gör en bedömning av vilka lokaler som på bästa sätt främjar förskolans långsiktiga behov och verksamhet. I dagsläget finns ett överskott av förskoleplatser i stadsdelsområdet oavsett regiform. Förvaltningen arbetar ständigt med att få till en balans i utbud och efterfrågan.

Utbildningsdepartementets utredning "Förskola för fler barn" lämnades som lagrådsremiss i januari 2022. I utredningen föreslås ändringar i skollagen som syftar till att öka deltagande i förskolan och att kommunen ska vara skyldig att bedriva uppsökande verksamhet för att öka deltagandet i förskolan. Även om inskrivningsgraden i stadsdelsområdet är hög behöver förvaltningen mer kunskap om den grupp av barn som inte är inskrivna i förskolan. I utredningen föreslås även att det ska vara obligatoriskt för kommunerna att erbjuda förskola till barn som har behov av förskola för att få en bättre språkutveckling i svenska. Även här behöver förvaltningen kartlägga om det finns grupper av barn i behov av språkutveckling som i dagsläget inte är inskrivna i förskolan.

Under de kommande åren fortsätter förskoleverksamheten arbetet med att nå en likvärdig förskola med hög kvalitet genom att särskilt prioritera en fortsatt utveckling av medvetna digitala arbetsätt. Det behövs en mångfald av digitala verktyg i förskolan i det utforskande arbetsättet. Arbetet fortsätter med att undersöka vilka verktyg och hur de fungerar för att på det bästa sätt stödja barnen till att vara producenter i sitt skapande. Ett annat prioriterat område är vårdnadshavarnas delaktighet. Genom att utveckla kommunikationen och informationen samt förtydliga de digitala kommunikationsvägarna hoppas förvaltningen kunna öka vårdnadshavarnas delaktighet. Genom att fokusera på arbetet med likabehandling, preventivt arbete och våldsprevention samt samarbete med socialtjänsten säkras barnens rätt till en trygg uppväxt.

En av förskolans utmaningar är att på ett bättre vis säkra att barnens övergångar blir bra. Det kan handla om övergång till en ny avdelning inom förskolan eller övergång till förskoleklass. Förskolan arbetar därför för att det finns bra samverkan och tydliga rutiner som bidrar till att barnen är trygga och som möjliggör ett förebyggande arbete där viktig information överlämnas och tas emot.

Förskoleverksamheterna arbetar i linje med flera mål i Agenda 2030, bland annat mål 3 om god hälsa och välbefinnande, mål 4 om god utbildning för alla, mål 5 om jämställdhet och mål 10 om minskad ojämlikhet. Ett exempel är verksamheternas arbete med frågor som rör hållbar utveckling med fokus på naturvetenskap integrerat i undervisningen. Alla förskolor har ett projektuppdrag, som bland annat handlar om vad som växer i vår stad.

Antalet barn inom åldersgruppen 0-1 kommer enligt nuvarande prognos inte att förändras mycket de närmsta åren. De till antalet sex öppna förskolor som finns inom stadsdelsområdet idag behövs för att möta efterfrågan av denna verksamhet. De öppna förskolorna fortsätter att vidareutveckla det pedagogiska arbetet och de pedagogiska lärmiljöerna. Arbetsätt som utvecklats under pandemin tas tillvara, till exempel digitala mötesplatser i samarbete med stadsbiblioteket. Förskoleavdelningen och sociala avdelningen ser över möjligheten till att

etablera familjecentraler inom stadsdelsområdet, i vilken en öppen förskola ska integreras. En familjecentral är en verksamhet som riktar sig till barn och föräldrar och innehåller oftast mödrahälsovård, barnhälsovård, öppen förskola och socialtjänst med inriktning mot förebyggande arbete.

Förvaltningen gör bedömningen att det kan finnas behov av renovering av vissa av de öppna förskolornas lokaler. Omfattningen och kostnaderna för renoveringen kommer visa sig efter miljöförvaltningens kommande inspektioner.

Ekonomisk utveckling

- Antalet förskolebarn i stadsdelsområdet minskar vilket leder till lägre intäkter. Lägre intäkter betyder att kostnaderna för personal behöver justeras och antalet förskoleplatser behöver bli färre. Detta innebär även en minskad omslutning i nämndens budget. Under 2021 och början av 2022 har tre enskilt drivna förskolor i stadsdelsområdet avvecklats vilket inte hänt på länge och förvaltningen följer utvecklingen.
- Förvaltningen har fört fram behov av ökat anslag för kommunövergripande verksamhet (KÖV) och välkomnar beskedet att så kommer ske under planperioden. Förvaltningen vill påtala att anslaget årligen bör få samma procentuella uppräknings som schablonen inom förskola för att kunna balansera verksamheten ekonomiskt.

Personal- och kompetensförsörjning

- Fortsätta att förbättra arbetssituationen för förskollärare och barnskötare utifrån handlingsplanen.
- Mer utbildning för rektorerna i arbetssättet "att leda genom andra" för att säkerställa det systematiska kvalitetsarbetet.
- Utveckla och stärka de biträdande rektorernas nära och coachande ledarskap.
- Satsningar på förskollärarnas undervisningsuppdrag och pedagogiska ledarskap.
- Genom att utvecklingsmöjligheter och kompetensutveckling erbjuds medarbetare är målet att de i högre utsträckning är kvar på sin arbetsplats.
- Fortsätta med kompetensutveckling för att höja den digitala kompetensen.

Prioriteringar 2023-2025

- Fortsätta effektivisera lokalutnyttjandet och anpassa det utifrån den prognostiserade minskningen av förskolebarn.
- Utveckla förskollärarnas ledarskap och ansvar för undervisningen.
- Utveckla ett mer nära ledarskap.
- Fortsätta arbetet med att nå en likvärdig förskola med hög kvalitet.
- Fortsätta utveckla arbetet med digitala verktyg i det pedagogiska arbetet och i kommunikationen med vårdnadshavare.

2.2 Verksamhet för barn, kultur och fritid

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Prognosen visar att antalet 6-19-åringar kommer att minska med en procent (-160 st) år 2022-

2025 inom Södermalms stadsdelsområde. I staden som helhet ökar antalet istället med 1,7 procent. Det ser även olika ut i inom stadsdelens områden. Till exempel ser förvaltningen en större ökning ungdomar i Hammarby sjöstad, där de barn som flyttade in när området var nybyggt nu blivit tonåringar. Förvaltningen ser kontinuerligt över befintlig fritidsverksamhet inom stadsdelen för att möta behoven.

Södermalms centrala läge i innerstaden innebär att delar av stadsdelsområdet är en arena för ökad rörlighet från barn och unga från andra delar av staden och regionen. Nya platser för ungdomssamlingar kan uppstå därför ökar behovet att mobilitet. Förvaltningens fältassistenter har utvecklat och fördjupat sitt samarbete med polis, socialförvaltningens ungdomsjour och nattvandrare för att trygga utemiljön. Fältassistenter fortsätter anpassa och utveckla arbetssätt för att hålla sig uppdaterade om var ungdomarna rör sig och vara mer mobila.

Fritidsverksamheterna fortsätter även arbetet för att nå fler flickor och få en jämnare könsfördelning. Att kunna besvara Hbtqi+-relaterade frågor och kunskapshöjande insatser är fortsatt aktuellt för att nå målgrupper och göra verksamheter öppna och tillgängliga för alla, oavsett könstillhörighet. Arbetet samstämmer väl med Agenda 2030 mål 5 om jämställdhet och mål 10 om minskad ojämlikhet. En utmaning är att kunna erbjuda verksamheter för ungdomar med olika former av funktionsnedsättningar.

Stadsdelsområdets parklekar är en verksamhet som besöks av många från Södermalm men även från övriga staden och närliggande kommuner och besöksstrycket är högt. Prioriterade områden är att fortsätta utveckla arbetssätt för fysisk aktivitet utomhus samt att engagera annan barn- och ungdomsverksamhet som vill driva kompletterande aktiviteter i parklekarnas lokaler eller i utemiljön.

Enligt stadens budget ska Södermalms stadsdelsnämnd år 2023 lämna över det samordnade ansvaret för kollo till kulturförvaltningen. Förvaltningen kommer fortsatt ansvara för handläggningen av kollo för barn och unga inom Södermalms stadsdelsområde. Beläggningen på stadens kollon har fortsatt varit stor och sommaren 2021 var beläggningen liksom föregående år 100 procent. Förvaltningen har ett pågående arbete i samråd med övriga stadsdelsnämnder för att utveckla kolloverksamheten så att fler barn från grupper som idag är underrepresenterade, exempelvis i ytterstaden, ska söka till sommarkollo.

Det lokala kultur- och föreningslivet inom stadsdelsområdet behöver stärkas och det i dialog med verksamheterna och civilsamhället. En del i detta arbete är att stödja föreningar på olika sätt för att genomföra aktiviteter. Prioriterat område är att dialogen med civilsamhället ökar för att främja det lokala kultur- och föreningslivet.

Ekonomisk utveckling

- Antalet kolloplatser ökar - vilket gör att kostnaderna för kollo ökar.
- Parklekarnas lokaler kräver renovering för att kunna användas fullt ut för att exempelvis samnyttjas med öppen förskola. Omfattningen och kostnaderna för renoveringen kommer visa sig efter miljöförvaltningens kommande inspektioner.

Prioriteringar 2023-2025

- Fortsätta utveckla mobila arbetssätt, samverkansmodeller och utökat samarbete med civilsamhället för fältverksamheten.
- Motivera flickor och pojkar att ta del av fysisk aktivitet i fritidsverksamheterna, parklekarna och öppna förskolorna.
- Utveckla dialogen med civilsamhället kring lokala kultur- och föreningslivet.
- Fortsätta rusta upp parklekarnas lokaler.

2.3 Äldreomsorg

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Södermalms stadsdelsområde beräknas ha närmare 26 000 invånare som är 65 år och äldre år 2022 och år 2025 beräknas antalet ha ökat till nästan 27 500 vilket är en procentuell ökning med 5,7 procent. Ökningen prognostiseras att fortsätta flera år framöver och år 2030 beräknas Södermalm ha drygt 30 300 invånare som är 65 år och äldre. Ser man till staden i stort så ökar gruppen yngre äldre, 65-79 år, totalt sett under hela prognosperioden. Swecos befolkningsprognos visar att de allra äldsta, 80 år och äldre, kommer att öka i samtliga stadsdelsområden.

Enligt Swecos äldreomsorgsprognos 2021 beräknas antalet äldreomsorgstagare i stadsdelsområdet att öka med 230 personer (6,8 procent) mellan åren 2022-2025. Den största procentuella ökningen väntas ske mellan åren 2030 till 2040. För att kunna möta det ökande behovet av insatser krävs en kontinuerlig kvalitets- och verksamhetsutveckling av äldreomsorgen. Förvaltningen planerar och utvecklar verksamhetsområdet utifrån stadens strategi och handlingsplan för en äldrevänlig stad med syftet att möjliggöra för stadsdelsområdets äldre att leva ett tryggt och självständigt liv med hög livskvalitet och god hälsa.

Ett flertal lagförslag och utredningar som kan få effekter på äldreomsorgens verksamheter under kommande år är på gång. Regeringen tillsatte i december år 2020 en särskild utredare med uppdrag att föreslå en äldreomsorgslag. Äldreomsorgslagen är tänkt att komplettera socialtjänstlagen med särskilda bestämmelser om vård och omsorg om äldre och ska innehålla bestämmelser om en nationell omsorgsplan. Utredaren ska lämna sitt förslag i juni 2022. Ett lagförslag om skyddad yrkestitel för undersköterskor träder i kraft i juni 2023 vilket innebär att det kommer att behövas ett bevis för att ha rätt att använda titeln undersköterska inom vård och omsorg. Denna reglering kan kopplas ihop med lagändringen i SoL om en fast omsorgskontakt i hemtjänsten och den pågående primärvårdsreformen.

Under pandemin har efterfrågan på omsorgsinsatser varit lägre än prognostiserat då fler av sagt sig insatser i hemtjänsten och avböjt erbjudande om plats på särskilt boende (vård- och omsorgsboende samt servicehus). När allt fler vaccineras ser förvaltningen att belägningsgraden på de särskilda boendena och antalet hemtjänstkunder i stort sett är desamma som innan pandemin. Förvaltningen gör bedömningen att det är svårt att veta hur omsorgstagandet fortsatt kommer att påverkas av covid-19-pandemin de närmaste åren och åt vilket håll utvecklingen kommer att gå.

Södermalms äldre befolkning är generellt friskare, lever längre, ställer högre krav och har större ekonomiska resurser och tillgångar än tidigare generationer. Fler kan leva och bo självständigt i sitt eget hem längre. Detta ställer höga krav på en fortsatt kvalitetsutveckling av hemtjänsten.

För att kunna möta det ökade behovet av omsorg och hälso- och sjukvårdsinsatser, framförallt hos gruppen äldre över 85 år, ser förvaltningen behov av en utvecklad samverkan med Region Stockholm och särskilt med primärvården. Genom att förtydliga huvudmännens ansvarsområden skapas bättre förutsättningar för de äldre att få rätt stöd i rätt tid av rätt huvudman.

Många äldre, som i dag flyttar in till särskilt boende, har i allt högre grad ett mer omfattande vårdbehov vilket kräver mer avancerade hälso- och sjukvårdsinsatser. Förvaltningen ser behov av att se över grundbemanningen av legitimerad personal. Denna yrkesgrupp behöver kontinuerlig kompetensutveckling för att bibehålla sina färdigheter och träna på att utföra mer avancerade hälso- och sjukvårdsinsatser, till exempel via ett kliniskt träningscentrum.

Förändrade arbetsätt med hjälp av digitalisering och användning av välfärdsteknik är nödvändigt för att kunna möta behoven hos de äldre i dag och framöver. Förvaltningen arbetar efter att digitaliseringen ska vara del av verksamhetsutvecklingen och att lösningarna utgår ifrån verksamheternas utmaningar. En av utmaningarna är att öka den digitala kompetensen hos såväl medarbetare som hos målgruppen. Förvaltningen ser ett behov av att staden, i större utsträckning än i dag, centralt samordnar, underlättar och förenklar för stadsdelsnämndernas implementering av digitala verktyg/lösningar och välfärdsteknik inom äldreomsorgsområdet. Detta för att undvika dubbelarbete och möjliggöra för gemensamma satsningar som kan ge större effekt och minskade implementeringskostnader.

Enligt stadens senaste stadsövergripande boendeplan för äldre prognostiseras att innerstadsregionen (Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm, även kallat KNÖS) kommer att sakna 430 platser på vård- och omsorgsboende 2040 samt att majoriteten av planerad nybyggnation i innerstaden har en osäkerhet vad gäller tomter och tidplaner. Förvaltningen gör tillsammans med övriga förvaltningar i KNÖS bedömningen att det idag är mycket svårt att få en helhetsbild av läget kring behov, markanvisningar, nybyggnationsprocesser med mera. Eftersom det är ont om ändamålsenliga tomter för nybyggnation av vård- och omsorgsboenden i innerstaden vill förvaltningen framföra vikten av att parallellt undersöka andra möjligheter, till exempel ombyggnation av redan befintliga fastigheter. Med tanke på den långa planeringsprocessen behöver denna inventering göras skyndsamt och även omfatta byggnader som inte ägs av Stockholms stad.

Förvaltningen ser en jämställdhetsutmaning i att erbjuda aktiviteter på aktivitetscentren som även kan locka män i högre utsträckning. Förvaltningen ser att verksamhetsområdet är av särskild betydelse för flera av de mål som omfattas av förvaltningens Agenda 2030-arbete, nämligen mål 1 om ingen fattigdom, mål 2 om ingen hunger, mål 3 om god hälsa och välbefinnande, mål 5 om jämställdhet och mål 10 om minskad ojämlikhet.

Äldrevänlig stad

Södermalm ska vara ett äldrevänligt stadsdelsområde. Arbetet för att nå dit utgår från de fem utvecklingsområden som identifierats i stadens gemensamma handlingsplan för en äldrevänlig stad, stadens vision 2040 och utifrån målen i Agenda 2030. Olika typer av målgruppsdialoger genomförs för att säkra äldres delaktighet och inflytande i utvecklingsarbetet, exempelvis fokusgrupper, baslinjemätningar, samverkan med stadsdelsnämndens pensionärsråd och pensionärsföreningar samt andra relevanta aktörer. Förvaltningen planerar för att utveckla samarbetet med högskolor och universitet (inom den akademiska noden), bland annat studentmottagandet (VFU), studenters uppsatsskrivning som sedan återkopplas i verksamheterna och utveckla samarbete med Äldrecentrum i olika typer av projekt.

För att stärka kommunikationen och informationen kring stadens och stadsdelsområdets arbete för att vara en äldrevänlig stad och de aktiviteter som genomförs planerar och genomför förvaltningen bland annat följande:

- införa äldrelotsar på försök med syfte att utveckla det förebyggande och uppsökande arbetet med förhoppningen att nå ut till fler äldre i stadsdelsområdet
- strategisk kommunikation kring framför allt de öppna verksamheternas erbjudanden och aktiviteter i olika kanaler bland annat sociala medier, riktade och allmänna utskick, annonsering i lokalpress, medverka på events för äldre med mera
- samarbete med vårdcentraler och privata utförare av äldreomsorg för att nå ut med information om erbjudanden och aktiviteter inom äldreomsorgens verksamhetsområde

Ekonomisk utveckling

- Enligt Swecos prognos kommer behovet av platser på vård- och omsorgsboende i stadsdelsområdet att öka med 70 platser under perioden vilket innebär ökade kostnader.
- Gruppen av äldre med psykosociala problem, missbruk och hemlöshet ökar. Med anledning av detta förväntas även kostnaderna för denna målgrupp att öka under perioden.
- Äldreomsorgens verksamheter behöver effektivisera och säkra sina arbetsprocesser med hjälp av digitala lösningar och välfärdsteknik. Arbetet med implementeringen innebär ökade kostnader.
- Förvaltningen ser en trend med ökande löner för vissa bristyrken i äldreomsorgens verksamheter såsom chefer och specialistutbildade sjuksköterskor.
- Ökade hyreskostnader när hyresavtal för verksamhetslokaler löper ut och förhandlas om.
- De närmaste åren kommer äldreomsorgens medarbetare, särskilt undersköterskor och vårdbiträden, erbjudas omfattande utbildningsinsatser för att möta ökande kompetenskrav. Utbildningskostnaderna för verksamheterna kommer därför att öka.
- Eftersom anslaget för den kommunövergripande verksamheten Tellus fritidscenter inte har förändrats sedan år 1997 men lönekostnader och övriga kostnader ökat så har verksamheten urholkats. Förvaltningens hyreskostnader täcks inte heller fullt ut av anslaget. Förvaltningen anser därför att nuvarande anslag inte är tillräckligt.

Personal- och kompetensförsörjning

- För att kunna möta framtidens kompetensförsörjningsbehov behöver äldreomsorgen bli ett mer attraktivt område att arbeta inom. Medarbetarna ska ges möjlighet att utvecklas i sin yrkesroll och tydliga karriärvägar ska finnas. För att lyckas med detta krävs ett nära och engagerat ledarskap som är långsiktigt hållbart. Ett viktigt steg på vägen är mindre medarbetargrupper (färre medarbetare per chef) men då krävs också utökade ekonomiska resurser.
- I Sveriges kommuner och regioners (SKR) rekryteringsrapport från 2020 konstateras att antalet anställda i välfärden, inklusive privata utförare, beräknas behöva öka med cirka 132 000 under perioden 2019-2029. Av de 13 000 personer som välfärden behöver öka med varje år, återfinns nästan hälften av ökningen inom vård och omsorg i kommunerna, främst i äldreomsorgen. Förvaltningen upplever redan i dag svårigheter att rekrytera specialistutbildade sjuksköterskor och annan legitimerad personal såsom arbets- och fysioterapeuter. Förvaltningen bedömer därför att behovet av att utveckla långsiktigt hållbara strategier och arbetssätt för att klara kompetensförsörjningen inom äldreomsorgen är stort. Detta arbete behöver ske i bred samverkan i och utanför staden.
- De närmaste åren kommer de formella utbildningskraven på både undersköterskor och vårdbiträden att öka. Detta kommer enligt förvaltningen ställa höga krav på olika typer av utbildningsinsatser för medarbetare. Förvaltningen ser även utmaningar i att i dagsläget och framöver kunna rekrytera medarbetare med rätt utbildningsnivå.

Prioriteringar 2023-2025

- Utveckla och införa en modell för arbetsplatsnära kompetensutveckling i den vårdnära vardagen.
- Utveckla samverkan i och utanför staden för långsiktigt hållbara strategier och arbetssätt för att klara dagens och framtidens kompetensförsörjning.
- Ta fram och genomföra en långsiktig plan för prioriteringar och arbetssätt kopplat till digitalisering och det fortsatta införandet och användandet av välfärdsteknik.
- Fortsatt utveckling av preventiva arbetssätt och metoder inom områden som demens, psykisk ohälsa och missbruk.
- Utveckla det uppsökande arbetet för att nå fler äldre i stadsdelsområdet.
- Förbättra språkkompetensen i verksamheterna genom en särskild satsning med språklärare på plats i verksamheterna. Målet är att medarbetarna kan utföra sitt arbete på ett tryggt, säkert och professionellt sätt genom tillräckliga språkkunskaper.

2.4 Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Förvaltningen ser ett fortsatt stort behov av särskilda bostäder enligt Socialtjänstlagen (SoL) och Lagen om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS). Det gäller främst friliggande och ytkrävande gruppboende, som på grund av innerstadens täta bebyggelse innebär en större utmaning att bygga. Behovet av gruppboende med normal tillgänglighetsanpassning samt serviceboende enligt SoL och LSS bedöms lättare kunna

tillgodoses genom planerade och pågående byggnadsprojekt inom regionen samt då tillgången är god inom stadens valfrihetssystem. Förvaltningen ser ett ökat behov av eget boende för ungdomar som idag är inneboende hos sina föräldrar samt för en fortsatt växande målgrupp inom socialpsykiatri som har ett behov av gruppboende enligt SoL. Det finns även ett ökat behov för barn i behov av boende enligt LSS. Det statliga bostadsbidraget räcker inte till för hyrorna i nyproduktion och därför måste även kommunalt bostadsbidrag (KBF) användas där det beviljas. Även om förvaltningen får budgetkompensation för KBF täcks inte hyreskostnaderna, vilket ökar förvaltningens kostnader.

Det finns ett ökat stödbehov hos äldre med funktionsnedsättning som bor i gruppboende (LSS), då dessa personer bor kvar i sina bostäder under en längre period i livet. Det är ett utvecklingsområde att se över behovet och möjligheterna till en mer meningsfull vardag för de äldre personer som bor i särskilda boenden enligt LSS och som inte längre har kvar sin dagliga verksamhet. Det handlar bland annat om ökad efterfrågan av öppna verksamheter för målgruppen. En konsekvens av det ökade stödbehovet är att bemanningen på gruppboende under dagtid behöver utökas vilket leder till ökade personalkostnader.

Arbetet med att analysera och uppmärksamma barnperspektivet vid utredningar om personlig assistans behöver fortsätta att utvecklas för att bättre se till barnens behov kopplat till föräldrars behov av assistans.

Förvaltningen fortsätter att utveckla och erbjuda möjlighet till arbetsinriktad daglig verksamhet inom de egna verksamheterna för att bättre möta behoven hos de yngre målgrupperna. Ett exempel är så kallad supported employment, som är en arbetsmetod som används inom områden som arbetslivsinriktad rehabilitering, jobbcoachning och matchning. Utförarverksamheterna som arbetar i direkt kontakt med målgruppen har även fortsatt sitt arbete med implementering av metoder som syftar mot att brukarna ska bli mer självständiga i sin vardag, god hälsa och i högre grad kan delta på arbetsliknande villkor.

Förvaltningen avser även att fortsätta prioritera arbetet med att utveckla bemötandet och öka brukarnas delaktighet i insatsernas utformning. I arbetet ingår också att ge individerna känsla av sammanhang, kunskap om rättigheter och jämlika relationer. Detta i linje med Agenda 2030, mål 5 jämställdhet och mål 10 om minskad ojämlikhet.

Ekonomisk utveckling

- Kostnaderna för insatser för personer med funktionsnedsättning enligt LSS och SoL har generellt ökat de senaste tio åren (källa: Socialstyrelsen). Kostnadsökningen är framförallt en spegling av att antalet insatser ökar. Men även att statlig ersättning till individen dras in och istället får regioner och kommuner bära kostnader för vissa insatser. Detta gäller för Stockholms stad såväl som Södermalms stadsdelsområde.
- För att säkerställa att äldre med funktionsnedsättning får en meningsfull vardag behöver bemanningen på gruppboende under dagtid utökas vilket leder till ökade personalkostnader.
- Förvaltningen har fortsättningsvis flera externa placeringar till höga dygnspriser där stadens och LOV-utförarnas utbud av särskilda bostäder inte täcker behoven hos delar av målgruppen.

Personal- och kompetensförsörjning

- Vissa yrken inom social inriktning, klassificeras som bristyrken vilket innebär en stark efterfrågan från arbetsgivare lokalt och regionalt. Det innebär konkurrens om medarbetare (källa: Arbetsförmedlingen). Förvaltningens verksamheter prioriterar arbetet med att vara en attraktiv arbetsgivare genom att ta tillvara på och erbjuda medarbetare som vill utvecklas. Lika viktigt som det är att fånga upp skäl till varför medarbetare väljer att lämna förvaltningen, är det att ta reda på vad det är som gör att medarbetare väljer att stanna över tid.
- Fokus kommer vara att utveckla det nära ledarskapet för att förbättra arbetsmiljön för såväl medarbetare som chefer och att öka kvaliteten och skapa ett mervärde för invånarna i stadsdelsområdet. Förvaltningen fortsätter också att utveckla mottagandet av studenter som genomför verksamhetsförlagd utbildning, exempelvis socionomer.

Prioriteringar 2023-2025

- Säkerställa att målgruppens behov styr utbudet av insatser i verksamheter i egen regi, upphandlad verksamhet och entreprenader. Det avser bland annat dagliga verksamheter som i högre utsträckning kan anpassas så att individer får större inflytande och ökad delaktighet. Detta genom att bland annat arbeta med anpassad kommunikation för att förbereda personer med funktionsnedsättning att exempelvis komma ut i studier, praktik eller arbete.
- Arbeta hälsofrämjande för att stärka förutsättningar för god hälsa, jämlika relationer, kunskap om rättigheter och en känsla av sammanhang för unga och vuxna med funktionsnedsättning.
- Verksamheterna identifierar behov av kompetenshöjande insatser för såväl brukare som medarbetare. Verksamheterna utvecklar användandet av digitala stöd och välfärdsteknik och stödjer brukarna i användandet av digital teknik i syfte att bidra till ökade möjligheter för den enskilde att vara självständig i sin vardag.

2.5 Individ- och familjeomsorg inkl. socialpsykiatri

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Den statliga utredningen Hållbar socialtjänst (SOU 2020:47) föreslår förändringar i socialtjänstlagen med ett ökat fokus på det förebyggande arbetet, serviceinsatser och mindre myndighetsutövning samt administration. I en lagrådsremiss föreslår även regeringen fem lagändringar för att stärka principen om barnets bästa och säkerställa trygghet, säkerhet och stabilitet för placerade barn, Lex lilla hjärtat. Förvaltningen kommer särskilt uppmärksamma hur arbetet med de nya lagändringarna fortskrider i syfte att vara väl förberedd när dessa förändringar träder i kraft.

Förvaltningen fortsätter arbetet med en långsiktig strategi för att utforma en verksamhet som utgår från den enskildes behov med fokus på en sammanhållen socialtjänst. Invånarna inom stadsdelsområdet ska erbjudas samordnat stöd. Socialtjänsten ska utvecklas i samråd med invånarna genom brukardelaktighet och inflytande.

Barn och unga

Antalet anmälningar som kommer in till förvaltningen ökar kontinuerligt. De främsta orsakerna till inkomna orosanmälningar är missbruk och psykisk ohälsa hos vårdnadshavare eller ungdom. Ärendena bedöms som alltmer komplexa. Det är även viktigt att arbeta förebyggande med de yngre barnen då normbrytande beteende kan utvecklas tidigt. En utmaning är att utveckla arbetssätten för att uppmärksamma flickors och pojkars olika uttryck för normbrytande beteende. Samverkan med polisen, förskola och skola behöver fortsätta utvecklas enligt de samverkansöverenskommelser som finns.

Målgruppen barn och ungdomar med skolsociala problem är en fortsatt utmaning, oavsett omfattning av barnens frånvaro i skolan. Förvaltningens skolsociala team arbetar i nära samverkan med de kommunala grundskolorna i stadsdelsområdet. Syftet är att öka barns möjligheter till att klara målen i skolan samt öka skolnärvaron. Förvaltningen ser ett ökat behov av insatser inom området. En långsiktig planering för resurser krävs för att kunna fortsätta utveckla och driva denna form av samverkan och för att utveckla nya former av samverkan.

För att skapa goda och jämlika uppväxt- och levnadsvillkor för placerade barn, i synnerhet de familjehemsplacerade, är det angeläget att förvaltningen säkerställer skolgång under placeringstiden för att öka barns möjligheter att klara målen i skolan. Även placerade barns fysiska och psykiska hälsa är ett prioriterat område som förutsätter ett nära samarbete med hälso- och sjukvården.

Utredningen om barn och unga i samhällets vård (dir. 2021:84) pågår och ska redovisas den 10 april 2023. Utredningen ska föreslå åtgärder för hur kvaliteten i vården kan öka när barn och unga placeras i jourhem, familjehem, stödboende eller HVB (inklusive Statens institutionsstyrelse - SiS). Syftet är att säkerställa att barn och unga som placeras utanför det egna hemmet alltid ska garanteras trygghet säkerhet. Förvaltningen gör bedömningen att utredningens förslag kan innebära ökade kostnader.

Förvaltningen ser ett ökat behov av samordnade insatser för barn och unga med psykisk ohälsa. Barnkonventionen är lag sedan januari 2020 och innebär att barns rättigheter har en starkare juridisk ställning. Detta har ställt krav på förvaltningens verksamheter att utveckla arbetssätt och metoder med fokus på att öka barns delaktighet och inflytande. Utmaningen är att det bland annat behövs metoder för att systematiskt kunna följa upp och kvalitetssäkra barnrättsarbetet utifrån barnkonvention men även utifrån flera av målen i Agenda 2030, till exempel mål 3 om god hälsa och välbefinnande, mål 5 om jämställdhet och mål 10 om minskad ojämlikhet.

Vuxna missbruk

Förvaltningen stärker arbetet med målgruppen samsjukliga, det vill säga personer med missbruk och psykisk ohälsa. Satsningen avser att bland annat motverka hemlöshet, särskilt riktad mot kvinnor och äldre. En överenskommelse med Region Stockholm ligger till grund för att fortsätta utveckla arbetet i syfte att ge brukarna en sammanhållen vårdkedja. Förvaltningen deltar tillsammans med stadsdelarna Skarpnäck, Farsta, Enskede-Årsta-Vantör,

beroendevården samt psykiatrin i ett pilotprojekt för att förstärka samverkan kring brukare som har samsjuklighet. Detta i enlighet med förslag i nya socialtjänstlagen som syftar till att ständigt förbättra kvaliteten för brukarna.

Socialpsykiatri

Förvaltningen fortsätter att utveckla integrerade stödinsatser riktade till personer med komplexa vårdbehov. En viktig del i detta arbete är att fortsätta individanpassa boendestödet med fokus på att utveckla fler arbetssätt för att kunna erbjuda målgruppen stöd i digital form. Yngre personer som insjuknar i psykosjukdomar omhändertas bättre medicinskt inom sjukvården i dag vilket gör att de inte efterfrågar stöd från socialtjänsten i samma utsträckning som tidigare. Detta gör att socialtjänsten får en allt mer åldrande målgrupp och behöver anpassa verksamheten efter det. Ett fortsatt utvecklingsområde är att öka delaktigheten och inflytandet för målgruppen. Förvaltningen ser möjligheter att utöka samverkan med brukarorganisationerna för att skapa fler plattformar för delaktighet och inflytande för den enskilde.

Nyanlända

Den 20 juli 2021 ändrades den svenska migrationslagstiftningen. Förändringarna innebär bland annat att tidsbegränsade uppehållstillstånd nu är huvudregel och att nya krav ställs på alla som ansöker om permanent uppehållstillstånd. Invandring av asylskäl har hittills minskat från många länder och bedöms totalt sett vara fortsatt låg de närmaste åren (källa: Migrationsverket). Målgruppen nyanlända på Södermalm fortsätter att minska.

Förvaltningen ser behov av fortsatt förstärkt stöd för nyanlända för att vägleda till egen försörjning och varaktigt boende. En särskilt viktig grupp är kvinnor som ofta står långt ifrån arbetsmarknaden. Därför prioriteras samarbetet med stadens enheter Welcome House, Intro Stockholm och Etableringscentrum tillsammans med representanter från Statens servicecenter och olika organisationer från det civila samhället.

Hemlöshet

Förvaltningen prioriterar att stärka upp arbetet med att bekämpa hemlöshet för alla målgrupper, det förebyggande arbetet, det vägledande arbetet och den process det innebär att återetablera sig på bostadsmarknaden.

Förvaltningen fortsätter att utveckla arbetet med boendefrågor, inom både beställar- och utförarverksamheter. Ett gott samarbete med SHIS bostäder är centralt. Samtliga av förvaltningens verksamheter som idag kommer i kontakt med personer i hemlöshet, eller som riskerar hemlöshet, ska väl känna till och utgå från stadens hemlöshetsprogram.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck

Antalet våldsutsatta som söker stöd har under de senaste åren ökat. Målgruppen har utökats och uppdraget innebär nu även att hålla samtal med barn. Arbetet med stödinsatser för våldsutsatta och våldsutövare fortsätter att utvecklas inom ramen för stadens program mot våld i nära relation, hedersrelaterat våld och förtryck, prostitution, människohandel för sexuella ändamål samt sexuellt våld oberoende relation. Att utveckla den interna samverkan inom förvaltningens verksamheter är en viktig del i detta arbete.

I budgetpropositionen för 2022 föreslår regeringen en rad åtgärder för att förebygga och bekämpa mäns våld mot kvinnor och hedersrelaterat våld och förtryck. Bland annat föreslås en reform som innebär att skyddat boende ska bli en lagreglerad insats, både för vuxna och för barn. Åtgärden syftar till att stärka barns rätt till stöd, hälso- och sjukvård och samt skolgång under vistelse på skyddat boende. Detta beräknas vara mycket kostnadsdrivande för kommunerna och skillnaden mellan regeringens och SKR:s beräkningar skiljer sig åt avsevärt. Reformen beräknas träda ikraft den 1 januari 2023.

Förvaltningen utvecklar samhandling mellan socialtjänst, förskola och skola i det tidigt våldsförebyggande arbetet. Förvaltningen ska förebygga att personer utsätts för våld i nära relationer med särskilt fokus på personer med funktionsnedsättning och äldre. Verksamheter som möter personer med kognitiva och psykiska funktionsvariationer arbetar med konkreta metoder för att upptäcka och förebygga våldsutsatthet såsom det strukturerade målgruppsanpassade utbildningsprogrammet Viktig Intressant Person (VIP).

Ett prioriterat område är fortsatt samverkan med polisen i ett pilotprojekt om relationsvåld, IGOR, som avser att öka samverkan mellan polisen och socialtjänsten. Målet med projektet är att arbeta brottsförebyggande genom uppsökande verksamhet, ökad lagföring inom utredningar som rör brott i nära relation samt skapa en fungerande samverkan mellan aktörer som jobbar inom området.

Förvaltningens arbete inom området bidrar särskilt till mål 3 om god hälsa och välbefinnande och mål 5 om jämställdhet i Agenda 2030.

Ekonomisk utveckling

- Utifrån uppdrag i stadens budget har det beslutats att stadens relationsvåldscentra framöver även ska ha insatser för barn som har upplevt våld. Det kan innebära ökade personal- och lokalkostnader.
- Arbetet med IGOR i form av kontakt med fler utövare och våldsutsatta kan innebära ökade resurser, det vill säga mer personal för att möta efterfrågan och ökade kostnader för placeringar i skyddade boenden.

Personal- och kompetensförsörjning

Se text under samma rubrik under verksamhetsområdet "Stöd och service till personer med funktionsnedsättning".

Prioriteringar 2023-2025

- Utveckla arbetssätt riktade mot ungdomar som inte är straffmyndiga och misstänkta för grova och/eller upprepade brott.
- Utveckla insatser för ungdomar som riskerar att hamna eller befinner sig i kriminella miljöer.
- Utveckla skolsociala teamet tillsammans med utbildningsförvaltningen.
- Fortsätta utveckla samverkan och insatser med andra aktörer och huvudmän för vuxna personer med samsjuklighet.
- Utveckla och utvärdera boendeteamets arbete som syftar till att minska hemlöshet och därmed minska kostnadsdrivande insatser i form av placeringar på

akutboenden/härbärgen.

2.6 Stadsmiljöverksamhet

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

I stadens översiktsplan framkommer hur stadens bebyggelse samt mark- och vattenanvändning kan utvecklas på lång sikt. I planen framkommer att det planeras byggas 140 000 nya bostäder i staden fram till år 2030. En ökande befolkning ger ett större tryck på Södermalms parker genom fler boende och fler besökare. Sammantaget skapar detta ett behov av att parkerna ska kunna erbjuda en variation av rekreativsmöjligheter som passar olika kategorier av människor. Ytterligare en viktig utmaning är att kunna förse medborgarna med trygga och rena parkmiljöer.

Förvaltningen konstaterar att insatser för att hantera konsekvenserna av klimatförändringarna kommer att öka de kommande åren. Även åtgärder för att bibehålla och utveckla den biologiska mångfalden samt uppnå god vattenstatus behöver genomföras. Om finansieringen förändras inom dessa områden är det viktigt att ordinarie budget för upprustning av befintliga lekplatser, parker och andra anläggningar i parkmiljö inte påverkas.

En stor utmaning för stadsmiljöverksamheten är det stora antalet ärenden som kommer in via Tyck till-appen. Under år 2021 inkom 4 841 ärenden som berör parkmark. De senaste årens kraftiga ökning av antalet ärenden avstannade under 2021. Jämfört med 2018 har dock antalet ärenden ökat med 56 procent. För att möjliggöra ärendehantering prioriteras besvarade av ärendena skriftligt via Synpunktsportalen/Tyck till. Möjligheten att kunna stämma av sitt ärende med en parkingenjör via telefon är begränsad. Den stora ärendevolymen innebär att betydande personella resurser tas i anspråk för hanteringen av inkomna ärenden. Under 2021 har förvaltningen utökat med en extraresurs året runt för att kunna hantera det stora ärendeflödet. Tidigare år arbetade denna extraresurs enbart sommartid. Under förra året har även beslut fattats att förstärka stadsmiljöavdelningen med ytterligare en parkingenjör som bland annat har till uppgift att hantera inkommande ärenden från medborgare.

Arbetet med Agenda 2030, som bland annat omfattar mål 7 hållbar energi, mål 13 bekämpa klimatförändringarna, mål 15 ekosystem och biologisk mångfald samt mål 11 hållbara städer och samhällen, genomsyrar verksamheten. Förvaltningen upplever att staden erbjuder ekonomiska förutsättningar att kunna genomföra åtgärder inom ovanstående områden. Utmaningen ligger i att kunna hantera det stora antalet olika investeringsprojekt som förvaltningen arbetar med och som ska hinna färdigställas under ett och samma verksamhetsår. Detta då beviljade investeringsmedel inte får flyttas över till kommande år.

Stadsdelsförvaltningen samverkar exempelvis med andra stadsdelsförvaltningar, exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret, fastighetskontoret och trafikkontoret i planerings- och utvecklingsfrågor för att få en helhetssyn kring utvecklingen av stadens parker och grönområden. Viktiga frågor i sammanhanget är att bevara stadsdelsområdets grönstruktur för en hållbar stadsutveckling samt utveckla den biologiska mångfalden och tillgången till ekosystemtjänster.

Upprustning av stadsdelsområdets parker genomförs med ett jämställdhetsperspektiv gällande

utformningen samt upplevelsen av bland annat trygghet.

Ekonomisk utveckling

- Ökande befolkning, fler besökare samt ökad konkurrens om befintliga parkytor innebär behov av fler mångfunktionella ytor, tätare behov av renoveringar och ökade driftsinsatser.
- Stadsmiljöverksamheten är i dagsläget beroende av medfinansiering via annat verksamhetsområde inom förvaltningen gällande kostnaderna för parkdriften.
- Förvaltningen får signaler från nuvarande anläggningsentreprenör att kostnaderna för exempelvis bränsle och material tydligt har ökat. Detta tillsammans med att stadsdelarnas sammanlagda budget för större parkinvesteringar på 55 mnkr har legat på samma nivå i många år, kan innebära att färre parkupprustningar kan utföras.

Prioriteringar 2023-2025

- Genomföra trygghetsskapande åtgärder vid skötsel och utveckling av stadsdelsområdets parkmark. Renhållningen av parkerna har en central roll i det arbetet.
- Vårda, bevara och utveckla Södermalms parker och grönytor under den kommande tioårsperioden utifrån parkplan för Södermalm.
- Utveckla ekosystemtjänsterna i stadsdelsområdets parker och grönområden för att möta klimatförändringar och bidra till att upprätthålla ett robust ekosystem.

2.7 Ekonomiskt bistånd

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Antalet långtidsarbetslösa med svag förankring på arbetsmarknaden är fortsatt hög. Långtidsarbetslöshet är en utmaning för staden som i landet i övrigt, vilket kräver insatser som ger individen goda förutsättningar att uppnå egen försörjning. Pandemin påverkade däremot inte som befarat en ökad efterfrågan av ekonomiskt bistånd från hushåll i stadsdelsområdet. Stadsdelsområdet har en låg andel biståndstagare (0,5 procent) i befolkningen i jämförelse med andra stadsdelsområden. Bedömningen är att andelen biståndstagare kommer att ligga på en fortsatt låg nivå med ett genomsnitt på 460 ärenden per år. De vanligaste målgrupperna som idag tar emot ekonomiskt bistånd består av arbetslösa, sjukskrivna utan ersättning från Försäkringskassan samt personer med socialmedicinska hinder. Socialmedicinska hinder är funktionsnedsättningar som ofta är orsakade av långvarigt behov av försörjningsstöd till följd av sociala svårigheter, relationsproblematik, missbruk, kriminalitet eller svåra uppväxtvillkor.

En betydande faktor är samarbetet med SHIS bostäder då boendet är en central fråga för god hälsa och en förutsättning för egen försörjning. Vissa familjer/individer flyttar runt mellan stadsdelarna i olika SHIS boenden vilket innebär en längre väg till ett mer stabilt och varaktigt boende för dessa personer. Ett viktigt uppdrag för både förvaltningen och SHIS bostäder är att inga barnfamiljer blir hemlösa. Samarbetet mellan förvaltningen, arbetsmarknadsförvaltningen, Arbetsförmedlingen och SHIS bostäder fortsätter utvecklas för att kunna följa upp de som bor i genomgångsbostäder och avtalat boende.

Arbetet för att både män och kvinnor ska vara självförsörjande bidrar till flera av målen inom Agenda 2030 främst mål 1 ingen fattigdom, mål 2 ingen hunger, mål 3 god hälsa och välbefinnande, mål 5 om ökad jämställdhet och mål 10 minskad ojämlikhet. En utmaning är att utforma insatser så att män och kvinnor i samma omfattning kommer ut på den reguljära arbetsmarknaden utifrån att behoven ser olika ut.

Ekonomisk utveckling

- Ökade kostnader för de som har långvarigt bistandsberoende då de förväntas vara kvar längre tid inom socialtjänsten.
- Fortsatt samarbete med relevanta aktörer så att individen får en samordnad individuell plan (SIP) med rätt bistånd/bidrag från rätt instans samt ökad delaktighet för individen. Användandet av SIP innebär att handläggare använder mer tid till varje individärende. En resursförstärkning som på lång sikt leder till minskade kostnader.
- Genom att stärka upp det preventiva arbetet som samhällsvägledning är målet att minska inflödet på ekonomiskt bistånd. Det i sin tur kan bidra till minskade kostnader som helhet på förvaltningen.

Personal- och kompetensförsörjning

Se text under samma rubrik under verksamhetsområdet "Stöd och service till personer med funktionsnedsättning".

Prioriteringar 2023-2025

- Samverkan inom förvaltningen för att aktivt förebygga hemlöshet och för att personer inte ska bli skuldsatta.
- Otillåten påverkan genom att förebygga fusk mot välfärden. Arbetet fokuserar på att individen får rätt utbetalning. Personer som ansöker om försörjningsstöd får tydlig information om rättigheter och skyldigheter.
- Trygghetsskapande arbete genom att förebygga hot/våld och otillåten påverkan i förhållande till medarbetare och individer.
- Fortsätt utveckla intern och extern samverkan för att nå målet med att individen ska bli självförsörjande och ha ett stadigvarande boende.

2.8 Arbetsmarknadsåtgärder

Utmaningar, omvärldsfaktorer och målgruppens behov

Den ekonomiska återhämtningen efter pandemin stärker stabiliteten på arbetsmarknaden. Arbetsgivarens efterfrågan på arbetskraft är i vissa delar hög speciellt i storstäder som Stockholm. Andelen långtidsarbetslösa ökar jämfört med andra grupper. Den allt snabbare digitaliseringen och automatiseringen riskerar att ytterligare öka obalansen på arbetsmarknaden, då många i redan utsatta grupper saknar efterfrågade kompetenser. För långtidsarbetslösa är svårigheten att få och behålla ett jobb på den reguljära arbetsmarknaden stor. Särskilt utsatta grupper är personer med kort utbildning, nyanlända, utomeuropeisk födda kvinnor samt personer med funktionsnedsättning. Den ekonomiska ojämlikheten fortsätter att missgynna flickor och kvinnor lokalt, regionalt och nationellt. Detta gäller i samhället generellt men också på Södermalm.

Arbetsförmedlingens reformering fortsätter och det nya systemet förväntas vara på plats 2023. Regeringen avser att ge ett förtydligande om kommunens roll i det reformerade systemet. Troligtvis kommer ansvarsfördelningen mellan staten och kommunerna att vara i grunden oförändrad och kommuners medverkan i dessa samarbetslösningar kommer att vara frivillig.

För att bättre kunna möta den målgruppen av personer som söker försörjningsstöd på grund av arbetslöshet fortsätter förvaltningen att öka samarbetet med relevanta aktörer, till exempel arbetsmarknadsförvaltningen, Jobbtorg, Arbetsförmedlingen och Försäkringskassan, för att stärka individers delaktighet i sin planering mot självförsörjning. Målet är att fler kommer ut i arbete eller studier och förvaltningen arbetar med effektiva former för att utveckla strukturer och metoder som gynnar den arbetssökande. Exempel är samordnad individuell plan (SIP) och fördjupade utredningar kring förutsättning inför arbete (FIA).

En prioriterad målgrupp under perioden är kvinnor som står långt ifrån arbetsmarknaden. En jämställdhetsutmaning är att öka möjligheterna för fler kvinnor att arbetsträna som en väg ut i egen försörjning. Arbetet med att skapa könsneutrala arbetsområden är i ständig utveckling. För att ytterligare öka jämställdheten bör förvaltningens dialog med de enheter som remitterar till arbetsträning intensifieras som ett led i att få in fler kvinnor i arbetsträning.

Genom att erbjuda och utveckla stöd till personer som står långt från arbetsmarknaden bidrar förvaltningen till att uppfylla mål 5 om ökad jämställdhet, mål 8 om anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt samt mål 10 om minskad ojämlikhet i Agenda 2030.

Ekonomisk utveckling

- En fortsatt hög nivå av långtidsarbetslöshet i vissa grupper innebär att de kommer få fortsatt svårt att etablera sig på arbetsmarknaden - vilket gör att tiden med ekonomiskt bistånd riskerar att förlängas.
- Förvaltningen har som målsättning att öka volymen av olika former av arbetsträning eller anställning med ekonomiskt stöd för att erbjuda fler i målgruppen möjligheter till självförsörjning. Generellt ökar personalkostnaderna mer än de intäkter eller subventioner som följer med stödet.

Personal- och kompetensförsörjning

Se text under samma rubrik under verksamhetsområdet "Stöd och service till personer med funktionsnedsättning".

Prioriteringar 2023-2025

- Vidareutveckla samverkan med arbetsmarknadsförvaltningen (Jobbtorg) och Arbetsförmedlingen för att påskynda långtidsarbetslösas, särskilt kvinnors etablering på arbetsmarknaden.
- Förvaltningen prioriterar att arbeta med personer som står långt bort från den reguljära arbetsmarknaden.

2.9 Övrigt

Trygghet och säkerhet och näringsfrämjande arbete

Ökad trygghet i den offentliga miljön är ett fortsatt långsiktigt fokusområde för förvaltningen.

Genom trygghetshöjande insatser i stadsdelsområdets parker och genom Söderandan, där även det lokala näringslivet är involverat, möjliggörs trygga och välfungerande platser inom stadsdelsområdet för att driva företag. Genom att förvaltningen för samman och samverkar med olika lokala aktörer från både kultur- och näringsliv, lokalpolis, civilsamhälle, fastighetsägare och andra myndigheter och fackförvaltningar, breddas perspektiven på vilka åtgärder och aktiviteter för ökad trygghet och trivsel som ska prioriteras. Förvaltningen tar även hänsyn till resultaten från trygghetsmätningar i arbetet med att ta fram trygghetskapande åtgärder. Den lokala samverkansöverenskommelsen mellan förvaltningen, skolan och polisen är central i det fortsatta arbetet. Samarbetet med Stockholm Business Region kring utvecklandet av ett koncept för en utökad näringslivsdialog fortsätter.

Våldsbejakande extremism

Våldsbejakande extremistiska rörelser ökar sin närvaro i det offentliga rummet och ges stort massmedialt utrymme. Exempel är återvändare från krig och våldshändelser i Europa och USA. Globalisering och digitalisering ökar möjligheterna för att sprida propaganda och "fake news". Kompetensen kring att upptäcka tecken på radikaliserings och förekomst av våldsbejakande extremism ökar i staden men fortsatt utbildning kring fenomen och miljöer krävs. Exempelvis är att kopplingen mellan våldsbejakande extremism och otillåten påverkan bör uppmärksammas så att medarbetare vet hur de ska agera om våldsbejakande metoder och/eller extremistiska idéer används för att försöka påverka de uppdrag som ska utföras inom förvaltningen.

Personalfrågor och hållbart arbetsliv

Pandemin har ändrat förutsättningarna på arbetsmarknaden på ett flertal sätt, bland annat har betydelsen av ett närvarande ledarskap stärkts under pandemin. Under de kommande åren ställs stadsdelsförvaltningen inför ett antal utmaningar, som har direkt koppling till HR-området.

På förvaltningen finns cirka 1 600 tillsvidareanställda medarbetare per sista december 2021. Av dessa är 206 medarbetare 62 år eller äldre, en andel på drygt 12 procent. Personalomsättningen 2021 slutade på drygt 17 procent och den totala sjukfrånvaron uppgick till 8,3 procent varav 3,2 procent var korttidsjukfrånvaro dag 1–14 vilket är en minskning jämfört med sjukfrånvaron under första pandemiåret 2020.

Förutom de tillsvidareanställda finns också 226 medarbetare med tidsbegränsade anställningar; vikarier eller med allmän visstidsanställning.

Förvaltningen vill arbeta för att minska andelen timanställda inom äldreomsorgen, bland annat genom att aktivt arbeta med bemanningsmål och schemaplanering för att öka kontinuiteten för brukare och boende och för ett hållbart arbetsliv för förvaltningens medarbetare. Inom äldreomsorgen uppgick timanställdas andel av totalt utförda arbetstimmar till 24 procent för år 2021 vilket är en minskning från året innan (2020: 25,5 procent). Den administrativa processen vid byte av anställningsform behöver förenklas. Idag upplever många chefer att det är krångligt att ändra anställningsform vilket gör att medarbetare fortsätter på en timanställning fast behovet för verksamheten snarare är ett vikariat eller en allmän visstidsanställning. Denna fråga äger inte förvaltningen själv, men en dialog med

serviceförvaltningen behöver initieras.

Arbetet med kompetensförsörjningsplanen kommer att vara viktigt även under de kommande åren, med en särskild satsning på att höja andelen utbildade undersköterskor inom äldreomsorgen. Förmågan att lyckas rekrytera kompetenta chefer som väljer att stanna i förvaltningen har blivit en prioriterad fråga då personalomsättningen bland chefer inom framför allt äldreomsorgen ökat det senaste året.

Förvaltningen kommer fortsätta att arbeta för ett hälsofrämjande och hållbart arbetsliv där minskad sjukfrånvaro, tillfredsställande personalomsättning och goda arbetsvillkor är prioriterade områden.

Det vore önskvärt att inrätta en uppdragsverksamhet centralt i staden (stadsledningskontoret och/eller serviceförvaltningen) för tillfälliga uppdrag för att säkra stabil kompetensförsörjning inom central samordning och administration inom förvaltningarna. Exempel på roller är controllers, verksamhetscontrollers, verksamhetsstrateger, HR-konsulter med flera. Det skulle minska sårbarhet i verksamheterna, öka kvalitet genom erfarenhetsutbyte och lärande mellan förvaltningar, bolag och central förvaltning. Det skulle också innebära kostnadsbesparingar i form av att förvaltningar och bolag exempelvis skulle kunna undvika rekryterings- och/eller kostsamma konsultkostnader vid kortare uppdrag. Det skulle även innebära att de interna resurserna inte behöver lika mycket introduktion i stadens processer som när externa resurser anlitas.

Förvaltningens arbete inom HR-området grundar sig i stadens personalpolicy och bidrar till flera av målen inom Agenda 2030 såsom mål 5 om ökad jämställdhet, mål 8 om anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt, samt mål 10 om minskad ojämlikhet.

Klimat

Verksamheterna arbetar med utgångspunkt i Stockholms stads miljöprogram samt Södermalms lokala miljö- och klimathandlingsplan. Förvaltningen har under 2022 sökt klimatinvesteringspengar för bland annat LED-armaturer, trädförnyelse, växtbäddar av biokol och solcellsdrivna skräpkorgar. Möjligheten för nämnden att erhålla extra budgetmedel för dessa åtgärder är avgörande för att de ska kunna genomföras då de inte ryms inom ordinarie investeringsram. Utan detta stöd kommer det att bli en svår utmaning att fortsätta driva projekt och åtgärder med hög klimatnytta och breda synergieffekter.

Förvaltningen ingår i ett miljösamordnarnätverk med de övriga stadsdelsförvaltningarna. Sedan årsskiftet saknas en centraliserad samordnarroll vilket försvårat arbetet för nätverket. Förvaltningen samarbetar med miljöförvaltningen inom ramen för Stockholms stads miljöprogram och sitter även med i flertalet nätverk/projektgrupper som hålls av miljöförvaltningen. Andra viktiga samarbetspartners är stadsledningskontoret, Stockholm Vatten och Avfall AB, de kommunala bostadsbolagen och fastighetskontoret.

Klimat- och miljöarbetet bidrar till flera mål i Agenda 2030, främst mål 3 om god hälsa och välbefinnande, mål 6 om rent vatten och sanitet för alla, mål 7 om hållbar energi för alla, mål 11 om hållbara städer och samhällen, mål 12 om hållbar konsumtion och produktion, mål 13 om att bekämpa klimatförändringarna och mål 15 om ekosystem och biologisk mångfald.

Informationshantering

Förvaltningen ser ett behov av en central samordning i staden för informationshantering och dokumentation, till exempel i sociala system (Paraplyet), skolplattformen och eDok. Detta för att förbättra arbetssätt och få gemensamma rutiner, så att information hanteras på samma sätt inom hela Stockholms stad. Synergier skulle på så vis kunna tillvaratas på ett bättre sätt och datakvaliteten öka. Information behöver hanteras som en kritisk resurs då det är en förutsättning för stadens digitala utveckling.

3 Sammanfattande ekonomisk analys

3.1 Drift

Förvaltningen har en ekonomisk bruttoomslutning på cirka 2,8 miljarder kronor. I förvaltningen arbetar cirka 1 600 tillsvidareanställda medarbetare och personalkostnaderna utgör 37 procent av nämndens bruttokostnader vilket motsvarar 1 033 mnkr. Kostnaderna för köp av verksamhet utgör 46 procent vilket motsvarar 1 284 mnkr och lokalkostnaderna utgör cirka 8 procent vilket motsvarar 217 mnkr. Resterande 9 procent det vill säga 266 mnkr avser främst bidrag, livsmedel, förbrukningsmaterial och kostnader för IT.

Förskoleverksamhet

Reimers specialförskola

Reimers specialförskola är en kommunövergripande verksamhet (KÖV) som har funnits sedan 1960-talet. Anslaget för Reimers har inte förändrats sedan år 2014.

Verksamheten har fått ett tillfälligt budgettillskott för år 2022, men uppräkningsen släpar fortfarande efter det faktiska behov som finns gällande framförallt personalresurser. Det innebär även att verksamheten inte kunnat bereda plats på förskolan för alla barn som sökt plats. Om anslaget inte fortsatt räknas upp från år 2023 och framåt så kommer årliga pris- och löneökningar belasta Södermalms stadsdelsförvaltnings budget eller leda till en neddragning i verksamheten.

Bamse språkförskola

Bamse språkförskola är en kommunövergripande verksamhet (KÖV) som har funnits sedan 1986. Förskolan har ett avtal med Region Stockholm. Enligt avtalet finns en skyldighet att tillhandahålla både förskollärare och logoped och hur många dessa ska vara.

Verksamheten har fått ett tillfälligt budgettillskott för år 2022. Anslaget behöver fortsatt räknas upp för årliga pris- och löneökningar från år 2023 och framåt, bland annat för att verksamheten i och med avtalet med regionen inte har möjlighet att påverka antalet tjänster eller antal platser. Anslaget hade tidigare inte räknats upp på flera år förutom med kompensation för kostnader för turbundna resor. Anslaget bör framöver årligen få samma procentuella uppräknings som schablonen inom förskola för att verksamheten även i framtiden ska kunna balansera ekonomiskt.

Äldreomsorg

Tellus fritidscenter

Eftersom anslaget för den kommunövergripande verksamheten Tellus fritidscenter inte har förändrats sedan år 1997 men lönekostnader och övriga kostnader ökat så har verksamheten urholkats. Förvaltningens hyreskostnader täcks inte heller fullt ut av anslaget. Förvaltningen anser därför att nuvarande anslag inte är tillräckligt. Dessutom bör anslaget årligen få samma procentuella uppräknings som dagverksamheterna inom äldreomsorgen för att även i framtiden balansera ekonomiskt. Verksamheten drivs i dagsläget i kommunal regi.

Hornskroken

Anslaget för den kommunövergripande verksamheten Pensionat Hornskroken har inte förändrats sedan 2014. Pensionatet är beläget i samma lokaler som Hornskrokens vård- och omsorgsboende och är ett korttidsboende för personer med demens. Anslaget bör räknas upp och dessutom bör anslaget årligen få samma procentuella uppräknings som vård- och omsorgsboende inom äldreomsorgen för att även i framtiden balansera ekonomiskt. Verksamheten drivs i dagsläget som en entreprenad.

Stöd och service till personer med funktionsnedsättning

Träffpunkt för synskadade/Kreativt Center

Öppen verksamhet för personer med synnedsättning, Kreativt Center, är en kommunövergripande verksamhet (KÖV). Verksamheten har sedan 1997 bedrivits på entreprenad på uppdrag av Södermalms stadsdelsförvaltning. Kreativt centers målgrupp är vuxna personer med synnedsättning bosatta i Stockholms stad. Verksamheten ska erbjuda ett varierat utbud av aktiviteter/kurser. Syftet med verksamheten är att de enskilda deltagarna ges möjlighet till social samvaro, meningsfull fritid samt att kunna upprätthålla funktionsträning. Ersättningen om 1,4 mnkr avser samtliga kostnader för verksamhetens drift inklusive lokalkostnader. Ersättningen har inte förändrats sedan 1997. Förvaltningens hyreskostnader täcks inte heller fullt ut av anslaget. Förvaltningen anser därför att nuvarande anslag inte är tillräckligt. Dessutom bör anslaget årligen få samma procentuella uppräknings som Konsumentprisindex (KPI) för att även i framtiden balansera ekonomiskt.

Stadsmiljö

Stadsmiljöverksamheten är i dagsläget beroende av medfinansiering via annat verksamhetsområde inom förvaltningen gällande kostnaderna för parkdriften.

Till följd av den ökande befolkningen, fler besökare samt fler skolor och förskolor som nyttjar parkerna för verksamheternas utevistelse följer ökade driftskostnader. Det är därför viktigt att fördelningsnyckeln för stadsmiljöverksamheten speglar de behov av insatser som krävs för att uppnå målsättningen avseende medborgarnas nöjdhet av renhållning och parkskötsel.

I fördelningsnyckeln tas hänsyn till hur stor dagbefolkningen är vilket främst innefattar antalet arbetsplatser i stadsdelsområdet. Här behöver även andelen turister tas med i viktningen. När det gäller nattbefolkningen styrs denna faktor endast av antalet boenden i stadsdelsområdet. I nattbefolkningen bör även antalet besökare till området räknas med. Södermalms stadsdelsområde har ett stort nöjesutbud och därmed högt besöksstryck även under natten. Detta innebär ett minst lika stort slitage och lika stor nedskräpning som den besökande

arbetande befolkningen medför under dagtid.

Antalet barn och elever i förskola och skola är en annan faktor som förvaltningen anser måste tas hänsyn till i fördelningsnyckeln. De senaste åren har förskolor och skolor som saknar egen gård och som istället använder parkerna ökat.

Åtgärder för god vattenstatus

Under perioden kommer ett lokalt åtgärdsprogram för förbättrad vattenstatus i Årstaviken att vara färdigställt. I den kommande handlingsplanen föreslås två åtgärder ingå som ligger inom stadsdelsnämndens ansvar:

- Rensa igenväxta svämplan (våtmarker i nära anslutning till vattendrag) och grundområden vid Årsta holmar.
- Tillförsel av död ved längs med stränderna samt eventuell plantering av träd.

Under perioden planerar förvaltningen att åtgärda igenväxta svämplan och grundområden vid Årsta holmar med syftet att gynna fisklek. Åtgärden förutsätter att skötselplanen för Årstaskogen/Årsta holmar revideras samt att strandskyddsdispens och anmälan om vattenverksamhet godkänns av berörda myndigheter. Den uppskattade driftkostnaden för insatsen uppgår till cirka 150 000 kronor.

Under perioden planerar förvaltningen att kontinuerligt lägga ut död ved och rishögar på de platser där det är lämpligt samt säkerställa att trädbeståndet längs med strandlinjen är tillfredsställande. Åtgärderna har stor betydelse för att skapa habitat i den grunda strandzonen. Den uppskattade driftkostnaden att tillföra död ved under perioden uppskattas till 100 000 kronor. Eventuell tillkommande trädplantering beräknas kosta upp till 150 000 kronor per träd inklusive garantiskötsel under de första åren.

3.2 Investeringar

Mnkr	Prognos 2022	2023	2024	2025
Större investeringar	3,0	7,5	6,5	5,5
Reinvesteringar	7,2	2,5	3,9	4,4
Mindre investeringar med nycklade medel	14,1	10,2	10,2	10,2
Klimatinvesteringar	9,0	8,0	7,9	7,7
Trygghetsinvesteringar	3,5	0,0	0,0	0,0
Inventarier och maskiner	3,1	3,1	3,1	3,1
Totalt	39,9	31,3	31,6	27,8

Nämnden ansöker årligen om investeringsmedel avseende bland annat större parkupprustningsprojekt hos kommunfullmäktige. I tabellen ovan redovisas de investeringsprojekt för Södermalm som kommunfullmäktige beslutat om till budget 2022. I prognosen för år 2022 ingår även erhållna investeringsmedel för trygghetsskapande åtgärder

som söktes i samband med verksamhetsplanen (3,5 mnkr). Vidare ingår i prognosen för 2022 begärd budgetjustering för klimatinvesteringsmedel (9,0 mnkr) som gjordes i samband med verksamhetsplanen för 2022.

Stadsdelsnämnden har under våren 2022 ansökt om medel för perioden 2023-2025 för ett antal större parkinvesteringsprojekt. De sökta projekten är Tantolunden, Mariatorget, Norra Bysistäppan (samt Harens lekplats), Ansgarieparken, parker kring Slussen samt reinvesteringar (till exempel upprustning av trappor, murar och beläggningar). Under hösten 2022 beslutar kommunfullmäktige om tilldelningen av medel för stora parkinvesteringar för 2023.

Medel för mindre investeringar som stadsdelsnämnden varje år tilldelas utifrån fördelningsnyckeln kommer att användas för mindre parkupprustningar vilka beslutas i samband med kommande års verksamhetsplaner.

När det gäller större investeringar och reinvesteringar finns en utmaning med stadens budgetmodell för stadsdelsnämnderna som innebär att tilldelade parkinvesteringsmedel behöver förbrukas årligen och kan i normalfallet inte flyttas med över årsskiftet. Denna typ av investeringsprojekt påverkas ofta av oförutsedda omständigheter såsom exempelvis markföroreningar och arkeologiska fynd, vilket medför att tidplanerna behöver justeras. Därmed uppstår även behovet av att kunna flyttas över investeringsmedel till nästkommande år. Detta gäller även för projekt inom ramen för trygghetsskapande åtgärder och klimatinvesteringar.

Utöver detta behöver också medel för mindre investeringar fortsatt vara möjliga att använda för att säkerställa att större investeringsprojekt och reinvesteringar kan slutföras då hinder och förseningar uppstår.

Behovet av reinvesteringsmedel kvarstår även efter 2024 då den nuvarande investeringsplanen upphör. Förvaltningen anser att det är mycket angeläget att medel för reinvesteringar är möjliga att söka även efter 2024 då det inom stadsdelsområdets parker finns många anläggningar såsom trappor, murar och gångvägar som är i behov av åtgärd.

3.3 Verksamhetsprojekt (Driftprojekt)

4 Lokalförsörjningsplan

Lokalförsörjningsplanen är ett styrdokument för det lång- och kortsiktiga arbetet med lokalplanering där nämndens totala behov av lokaler sammanställs. Nämndernas respektive lokalförsörjningsplan slås sedan ihop till stadens övergripande lokalresursplan som överlämnas till kommunstyrelsen. Lokalförsörjningsplanen hanterar inte bostäder utan endast lokaler.

4.1 Sammanfattning

Södermalms stadsdelsförvaltning arbetar strukturerat med att säkerställa att verksamheterna

kan bedrivas enligt plan med en tillräcklig mängd lokaler både på kort och lång sikt. Det innebär att lokalresurser ses över genom övergripande avstämningar inom förvaltningsledningen och ekonomiavdelningen samt inom respektive avdelning. Nämndens lokalförsörjning är i nuläget tillfredsställande och ska effektiviseras ytterligare under planeringsperioden. Nämndens hyresåtaganden under de tre kommande åren bedöms kunna balanseras i budgeten.

Förvaltningen följer behovet av förskoleplatser eftersom ett antal förskolor som drivs i enskild regi förväntas minska sina lokalytor eller avvecklas helt under kommande period. Enligt Swecos antagande om färdigställda bostäder beräknas cirka 2 260 nya bostäder färdigställas till och med 2030 inom stadsdelsområdet. I prognosen ingår inte exploateringen av bostäder i projektet nordöstra Hammarby Sjöstad. Projektet Nordöstra Hammarby Sjöstad angränsar mot Nacka och för närvarande utreds möjligheter för exploatering av området.

Samtidigt prognostiserar Sweco en genomsnittlig minskning med 116 barn i stadsdelsområdet per år i förskoleålder fram till och med 2030. Förskoleverksamheten har tillsammans med ekonomiavdelningen arbetat fram en lokalstrategi som effektiviserar resursutnyttjandet samt säkerställer nämndens åtaganden till en rimlig hyresutveckling. Övriga verksamheters lokalresurser ses över och effektiviseras ytterligare under perioden.

4.2 Planeringsförutsättningar

Förvaltningens samtliga verksamheter arbetar aktivt för en effektiv samordning av lokaler och resursanvändning. För att uppnå ett effektivt utnyttjande av lokalresurserna samverkar alla verksamheter kontinuerligt både mellan avdelningar och inom respektive avdelning. Förvaltningen samverkar även med andra förvaltningar inom staden för att dela resurser effektivt inom hela staden.

Swecos prognos av befolkningsutvecklingen fram till 2030 visar på att antalet barn i förskoleålder kommer minska med cirka 16 procent på Södermalm vilket innebär 928 barn fram till 2030. I prognosen ingår inte effekterna av planerad bostadsexploatering vid nordöstra Hammarby Sjöstad. Projektet Nordöstra Hammarby Sjöstad angränsar mot Nacka och för närvarande utreds möjligheter för exploatering av området.

4.3 Bedömd hyreskostnadsutveckling

Förvaltningen arbetar för en hållbar hyresutveckling och medverkar till att kommunkoncernens gemensamma investeringsmål ska kunna uppfyllas. Som ett led i effektiviseringsarbetet har förvaltningen arbetat fram en lokalstrategi som håller hyresnivåerna i schack. Förvaltningen bedömer att hyreskostnaderna ökar med cirka 8 procent (exklusive inflation) under en 10-årsperiod eller knappt 10 miljoner kronor, se tabell nedan. Förvaltningen beräknar att hyresgrundande investeringsutgifter summeras ihop till 7,2 miljoner kronor under perioden i SISAB:s och fastighetskontorets fastigheter.

Benämning	Årshyra	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
Total årshyra, lokaler	118,1	116,6	119,0	118,4	118,9	120,4	120,9	120,9	124,1	126,3	127,6

Benämning	Årshyra	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030	2031	2032
-varav pedagogiska lokaler	69,5	65,7	68,1	66,8	66,8	67,3	67,8	67,8	70,0	72,2	72,2
Hyresgenererande investeringsutgifter		4,3	0,4			0,5		1,0			1,0

Tabell över hyresutvecklingen fram till 2032

Närmaste året kommer större hyresgenererande investeringsutgifter att ske på SISAB-förskolan Nicolaigården vars fastighetstekniska installationer ska moderniseras. I inledningen på perioden kommer även en hyresgenererande investering att ske på SISAB-förskolan Tullstugan där förvaltningen behöver installera i en fettavskiljare för att uppfylla gällande myndighetskrav.

Enligt förvaltningens beräkningar ökar hyresnivån per plats initialt måttligt för att från år 2024 sjunka och sedan gradvis öka igen från år 2027. I dessa beräkningar ingår inte hyresförändringar på grund av inflation. Se diagram nedan.

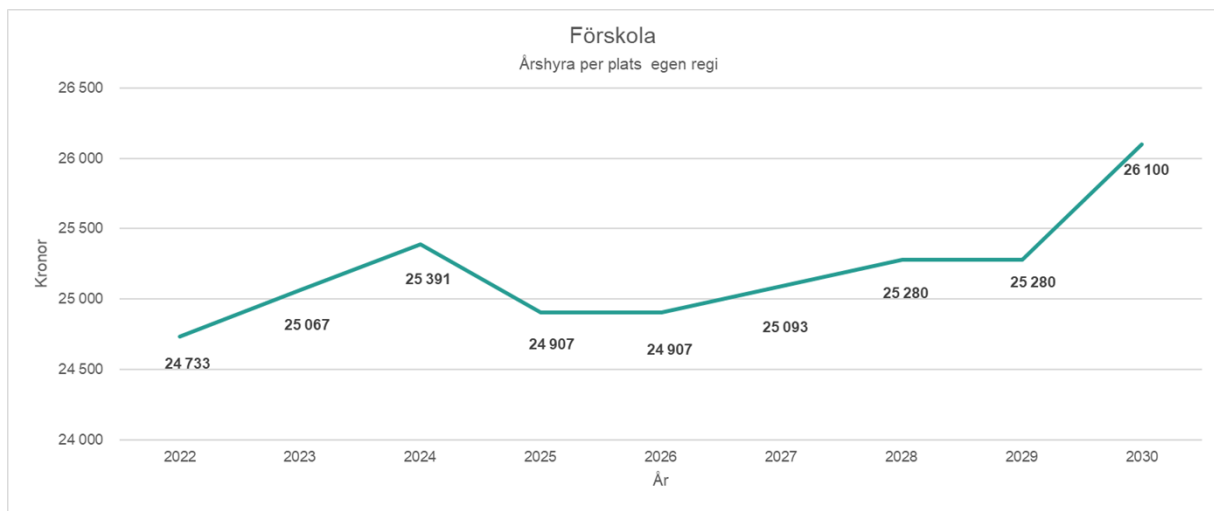

Diagram över hyresutvecklingen beräknat som årshyra per plats.

Hyresutvecklingen uppnås genom att förvaltningen planerar lämna vissa lokaler som inte utnyttjas effektivt och inte är ändamålsenliga. I prognosen utökar förvaltningen det pedagogiska lokalbeståndet med två nya lokaler år 2024. Det medför att hyresnivån initialt ökar något innan effekten av avvecklade paviljonger med tillfälliga bygglov syns. Året därpå sjunker årshyran per plats igen.

4.4 Samverkan

Förvaltningen ska enligt stadens direktiv samverka med utbildningsförvaltningen, när det är möjligt, vid nybyggnation av förskolor och skolor. Förvaltningen samverkar inom Samordnad skolplanering inom Stockholm (SAMS). För närvarande är inga projekt identifierade med möjlighet att samordna nybyggnation eller ombyggnation.

Inom ramen för stadsutvecklingsprojekten i stadsdelen Södra Hammarbyhamnen pågår

samverkan med exploateringskontoret, stadsbyggnadskontoret samt aktuella bostadsbolag för att bedöma behov och placering av nya förskolor. Förvaltningen samverkar om framtida behov av förskolelokaler med angränsande stadsdelsförvaltningar, i aktuellt fall Skarpnäck. Vid planering av framtida exploatering (Sjöstadshöjden) invid stadsdelsnämndernas gräns samverkar förvaltningarna för att optimera lokaleffektiviteten inom respektive nämnd för att tillgodose framtida behov av förskoleplatser.

Förvaltningen samverkar även inom region innerstaden (Kungsholmen, Norrmalm, Östermalm och Södermalm) angående generella lokal-, ekonomi- samt verksamhetsfrågor.

Inom övrig kommunal verksamhet samverkar förvaltningen med kulturnämnden samt intresseorganisationer för att utreda förutsättningar för en eventuell etablering av en ungdoms-, förenings- och allmän lokal i stadsdelsområdet.

4.5 Kommunal verksamhet - annan än pedagogisk verksamhet

4.5.1 Nuläge 31 januari 2022

Nämnden hyr in totalt 18 516 kvadratmeter utöver förvaltningens pedagogiska införhyrning. Genomsnittlig hyresnivå ligger på 2 625 kronor per kvadratmeter och år. Under år 2021 flyttade förvaltningskontoret till Hammarby Sjöstad, Virkesvägen 3 som vid avläsningen hade 375 personer anställda. Kontoret omfattar totalt 6 888 kvadratmeter bruksarea, vilket ger 18,4 kvadratmeter per anställd.

4.5.2 Lokalbehov för annan kommunal verksamhet

Lokalförsörjningen är tillfredsställande inom de flesta verksamheterna under kommande period. Förvaltningen bedömer att verksamhetslokalerna överlag är ändamålsenliga och funktionella. Parklekarnas lokaler kräver dock viss renovering för att kunna användas fullt ut för att exempelvis samnyttjas med öppen förskola. Vidare noterar förvaltningen ett visst behov av att omstrukturera dagverksamheter samt att utöka kapaciteten för preventionsenheten eftersom antalet besöksrum bedöms otillräckliga. För övrigt ser förvaltningen eventuellt ett behov av evakueringslokal till preventionsenheten för att hantera planerad stamrenovering av enhetens lokal.

4.5.3 Planerade lokalförändringar för år 2023-2030 (första planeringsperioden)

Eftersom lokalförsörjningen bedöms tillfredsställande under perioden överväger förvaltningen endast mindre omstruktureringar av dagverksamheter samt planerar för evakueringslokal åt preventionsenheten.

4.5.4 Planerade lokalförändringar för åren 2031-2040 (andra planeringsperioden)

Förvaltningen noterar att befolkningen prognostiseras växa med 2,5 procent (3100 personer)

från 2022 till och med 2040. Från och med 2024 minskar befolkningen inom stadsdelsområdet för att sedan öka igen efter 2030. Mot bakgrund av befolkningsutvecklingen bedömer förvaltningen att behovet endast ökar marginellt för målgrupperna för dessa verksamheter. Därför bedömer förvaltningen att endast mindre förändringar av lokalbeståndet kommer ske under perioden, exempelvis omstruktureringar och anpassningar efter målgruppernas förändrade behov.

4.6 Pedagogisk verksamhet

4.6.1 Summerande analys av nuläge samt framtida planering

Förvaltningen följer befolkningsprognoser och bevakar kapacitetsförändringar inom verksamheter som drivs i enskild regi för att säkerställa platsgarantin och att lokalresurser utnyttjas effektivt. För närvarande är lokalresurserna i balans och förvaltningens planerade justering av förskolekapaciteten i stadsdelsområdet förbättrar kapacitetsutnyttjandet ytterligare under kommande planeringsperioder.

4.6.2 Nuläge 31 januari 2022

Inom förvaltningens förskoleverksamhet finns 43 förskolor och två kommunövergripande specialförskolor. Förskolorna är indelade i fyra förskoleområden som vart och ett leds av en rektor. Förvaltningen har en kapacitet om 2 810 förskoleplatser exklusive de två kommunövergripande specialförskolorna.

Södermalms stadsdelsnämnd är den nämnd av alla stadsdelsnämnder med lägst andel förskolebarn i egen regi, 45 procent (exklusive kommunövergripande förskoleverksamhet). Vidare observerar förvaltningen förändringar inom enskilt drivna verksamheter på grund av den vikande befolkningsutvecklingen, vilket påverkar nämndens lokalplanering. Förvaltningen har fått besked om att 220 enskilt drivna förskoleplatser kommer stängas under 2022. Barnen bereds plats på andra förskolor. Om denna trend fortsätter ser förvaltningen en risk för platsbrist på förskolorna i stadsdelsområdet.

Förskola - Andel barn i egen regi/enskilt driven

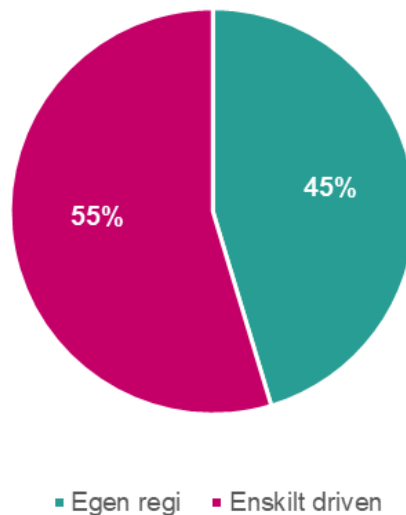

Diagram över andel förskolebarn (antal platser) i egen respektive enskild regi (exklusive kommunövergripande förskoleverksamhet).

Nämnden hyr totalt in 31 067 kvadratmeter lokalarea varav merparten, 56 procent av dessa kvadratmeter hyrs in från hyresvärdar inom kommunens bolag, se diagram nedan. I dessa lokaler har förvaltningen 2 598 inskrivna barn per 31 januari 2022 (exklusive kommunövergripande förskoleverksamhet).

Förskola - Andel kvadratmeter Fördelad på kommunal hyresvärd och extern hyresvärd

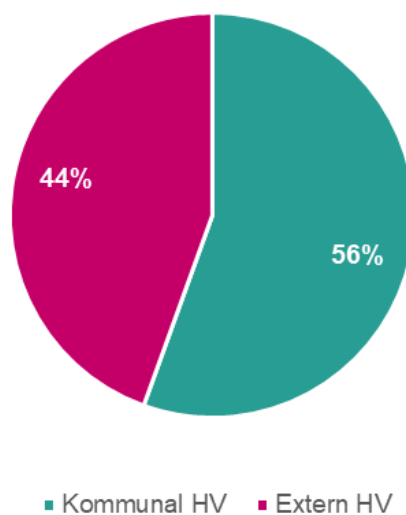
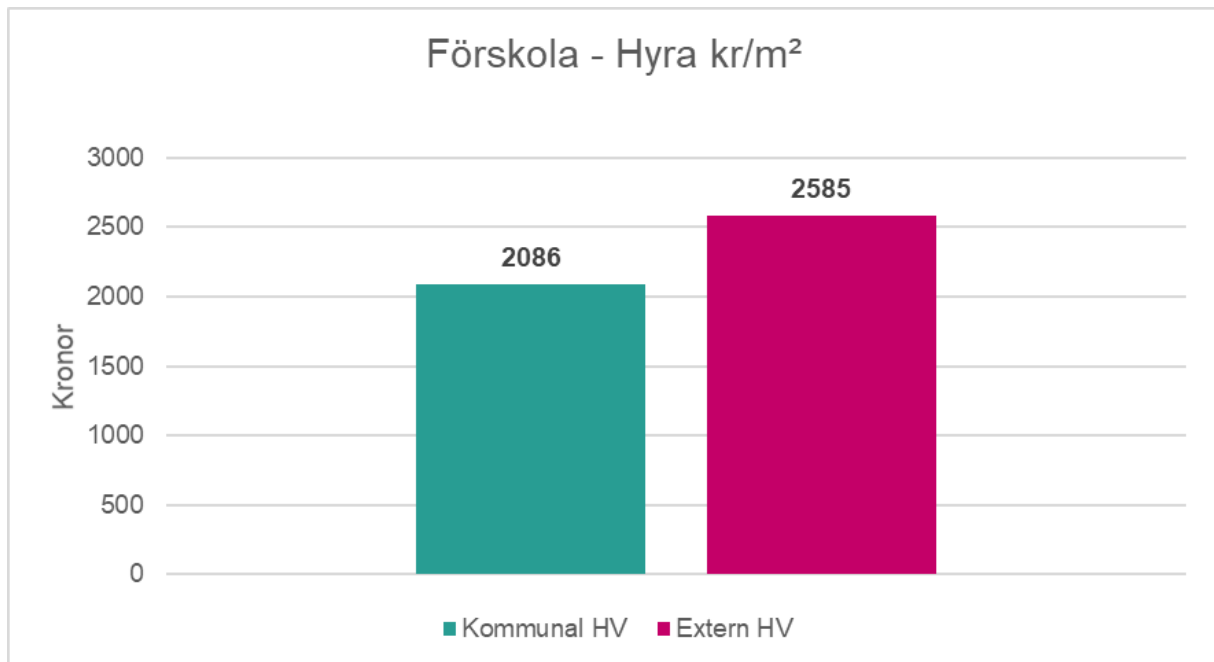

Diagram över andel införhyrning med extern hyresvärd.

Årshyran per kvadratmeter är 2 086 kronor vid införhyrning från kommungemensamma bolag och 2 585 kronor per kvadratmeter vid införhyrning från externa hyresvärdar, se tabell nedan. Förvaltningen arbetar aktivt i hyresförhandlingar för att hålla nere hyreshöjningar i förskoleverksamheternas lokaler.

Tabell över hyreskostnader från extern hyresvärd gentemot stadsgemensam hyresvärd.

4.6.3 Planering av lokaler för år 2023-2030 (första planeringsperioden)

Lokalbehovet under den första planeringsperioden

Under planeringsperioden visar prognoserna på att behovet av förskoleplatser minskar då antalet barn i åldersgruppen ett till fem år blir färre. Målsättningen är att utnyttja alla förskolelokaler optimalt. Det innebär att förvaltningen klarar platsgarantin inom förskoleverksamheten och att kapaciteten inte överstiger behovet. Förvaltningen arbetar kontinuerligt för att de totala lokalresurserna ska användas på bästa sätt.

Förvaltningen anpassar lokalresurserna genom att lämna mindre lämpade permanenta förskolelokaler och paviljonger med tillfälligt bygglov för att hyra in nya förskolelokaler under perioden år 2022-2024. Förvaltningen arbetar systematiskt med att anpassa utbudet av platser efter prognostiserad och faktisk efterfrågan, se diagram nedan.

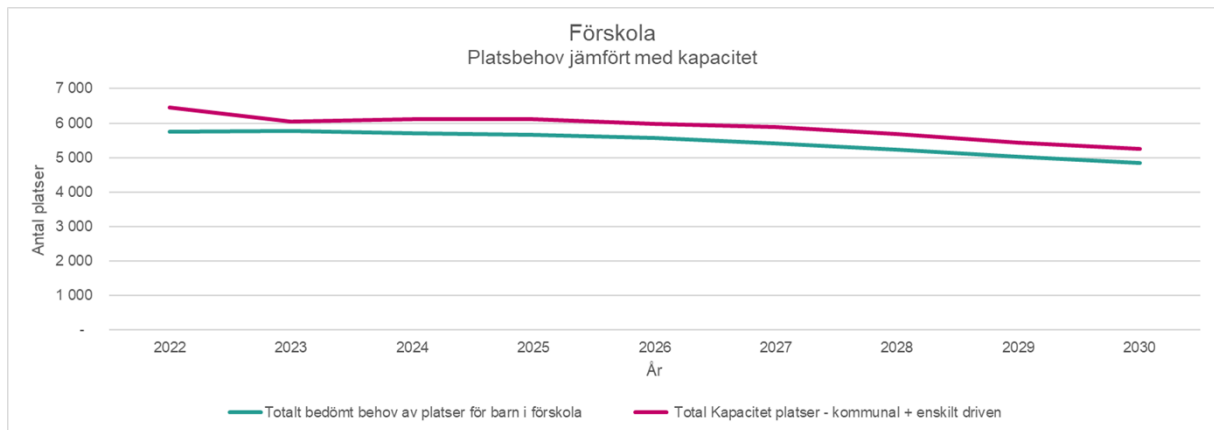

Diagram över platsbehov jämfört med förskolekapacitet.

Behovet av antalet förskoleplatser varierar under ett år med drygt 300 platser. Det innebär att förvaltningen måste ta höjd för dessa säsongeffekter när behovet av platser fastställs. Det innebär att den totala kapaciteten ett givet år behöver överstiga det genomsnittliga behovet, vilket synliggörs i diagrammet ovan. Behovet bedöms utifrån Swecos befolkningsprognos med hänsyn till förskoleverksamhetens inskrivningsgrad om 98 procent.

Förvaltningen har fått kännedom om att det kommer att ske förändringar för förskoleverksamheter i enskild regi under kommande år. Förskolor i enskild regi avvecklar 220 platser under året och förvaltningens bedömning är att den trenden kommer fortsätta i takt med att befolkningen minskar genomsnittligt med 116 barn per år fram till år 2030.

Benämning	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
Totalt bedömt behov	5 755	5 767	5 704	5 671	5 578	5 413	5 227	5 036	4 846
Planerad total kapacitet	6 456	6 047	6 108	6 108	5 972	5 897	5 677	5 433	5 253
-varav kapacitet i enskild regi	3 646	3 426	3 426	3 426	3 290	3 215	2 995	2 751	2 571
Differens	701	280	404	437	394	484	450	397	407

Tabell över behovet av förskoleplatser samt utbud av platser i kommunal och enskild regi per år.

Enligt tabellen ovan beräknas behovet av förskoleplatser år 2030 minska till 4 846 platser från 5 755 platser i år. Förvaltningen planerar att tillgodose behovet av antalet förskoleplatser utan ett överskott av lokalresurser. Den avvecklingen av verksamheter som drivs i enskild regi som påbörjas i år förväntas hålla i sig under planeringsperioden. Förvaltningen noterar att enskilda förskolor med högre kapacitet i större utsträckning avvecklar sina platser. Förvaltningen bedömer i dagsläget att planerade lokalförändringar i egen regi är tillräckliga för att möta ett förändrat behov av antalet platser.

I Swecos befolkningsprognos ingår inte planerad bostadsexploatering i nordöstra Hammarby Sjästad. Förvaltningen bevakar projektet vid samråd med stadsbyggnadskontoret samt exploateringskontoret för att säkerställa att planerade bostäder klarar av framtidens behov av förskolekapacitet.

Planerade lokalförändringar under den första planeringsperioden

Förvaltningen planerar att avveckla tre permanenta förskolor med extern hyresvärd. Förvaltningen har bedömt lokalerna som olämpliga att fortsätta bedriva verksamhet i. Utöver dessa avvecklas två förskolor med tillfälligt bygglov vars tillfälliga bygglov löper ut under planeringsperioden. Vid två förskolor planerar förvaltningen större ombyggnationer, som reducerar kapaciteten med cirka en avdelning per ombyggnationsprojekt (Förskolorna Nicolaigården och Sagan). Förskolan Sagan reducerar kapaciteten med cirka en avdelning. Förvaltningen planerar även för två nya införhyrningar i bostadsprojekt inom kvarteret Persikan samt kvarteret Mangon. I området planeras det uppföras cirka 1 270 bostäder enligt Swecos prognos. De två nya förskolorna planerar täcka behovet från nybyggnationen samt avvecklingen av en paviljong i stadsdelsområdet, vars tidsbegränsade bygglov löper ut i samband med nybyggnationen.

4.6.4 Långsiktig planering av behovet av lokaler mellan år 2031-2040 (andra planeringsperioden)

Lokalbehov under den andra planeringsperioden

Bostadsexploateringen vid nordöstra Hammarby Sjöstad förväntas som tidigast vara klar 2030 men kommer att pågå flera år in i den andra planeringsperioden. Exploateringen kommer sannolikt att medföra ett utökat behov av antalet förskoleplatser. Stadsbyggnadskontoret planerar i dagsläget flera olika möjliga nybyggnationer. Tänkbara scenarion i dagsläget innebär allt ifrån 400 stycken till 1 300 stycken fler bostäder. Förvaltningen planerar för att tillgodose behovet utifrån de olika scenarier som diskuteras. Förvaltningen samverkar med stadsbyggnadskontoret och exploateringskontoret för att styra nybyggnation av förskoleplatser utifrån dessa scenarion. I Swecos befolkningsprognos som sträcker sig fram till 2040 ingår inte nybyggnationen av ovan exploatering. Se tabell nedan för redovisning av långsiktigt behov av förskoleplatser i stadsdelsnämnden, justerat för nuvarande inskrivningsgrad i Södermalm.

Benämning	2031	2032	2033	2034	2035	2036	2037	2038	2039	2040
Totalt bedömt behov	4 787	4 760	4 742	4 745	4 762	4 787	4 816	4 844	4 872	4 896
Planerad total kapacitet	5 253	5 253	5 253	5 253	5 253	5 253	5 253	5 253	5 253	5 253
-varav kapacitet i enskild regi	2 571	2 571	2 571	2 571	2 571	2 571	2 571	2 571	2 571	2 571
Differens	466	493	511	508	491	466	437	409	381	357

Tabell över behovet av förskoleplatser samt utbud av platser i kommunal och enskild regi per år.

Planerade lokalförändringar under den andra planeringsperioden

Exploateringen som nämns tidigare kommer att kräva fler förskoleplatser. Detaljerade angivelser av planerad utökning av antalet förskoleplatser kommer att ske när

stadsbyggnadskontoret väljer inriktning i projekten. Förvaltningen följer även befolkningsutvecklingen på lång sikt och anpassar behovet efter gällande prognoser.

4.6.5 Enskilt driven förskola eller fristående skola

Nuläge 31 januari 2022

Det finns 75 stycken förskolor som drivs i enskild regi inom Södermalms stadsdelsområde. Sammanlagd kapacitet för dessa förskolor omfattar 3 646 platser per 31 januari 2022. Vid avläsningen hade enskilt drivna förskolor 3 131 barn inskrivna. Enskilt drivna förskolor har en andel på 57 procent av total kapacitet. Per avläsning 31 januari summeras enskilt drivna förskolors kapacitet till 515 outnyttjade platser, vilket motsvarar cirka 14 procent av kapaciteten.

Lokalförändringar enskilt driven förskola eller fristående skola

Förvaltningen har kännedom om att 220 platser i enskild regi kommer att avvecklas under 2022. Avvecklingen är extraordinär och är en följd av att antalet barn i åldrar ett till fem år har minskat de senaste åren. Enskilda verksamheters kapacitet har och har haft en förhållandevis hög utnyttjad kapacitet. Förvaltningen noterar att dessa verksamheter för närvarande börjar justera lokalbeståndet och minskar kapaciteten. Vidare bedömer förvaltningen att trenden kommer fortsätta under planeringsperioden och drygt ytterligare 800 platser bedöms avvecklas under perioden. En summering av förvaltningens bedömning resulterar i att andelen förskolor som drivs i enskild regi minskar till cirka 49 procent år 2030 vilket innebär att andelen förskolor i kommunal regi ökar till 51 procent.

4.7 Övrig information

4.7.1 Lokaler vars hyresavtal är uppsägningsbara inom tre år

En sammanställning av nämndens lokaler som kan sägas upp inom en treårsperiod är framtagen enligt stadsledningskontorets anvisningar. Sammanställningen följs upp genom rapportering till avdelningschefer och stadsdelsdirektör. Förvaltningen bevakar varje enskild införhyrning och har en intern lokalstrategi för att bemöta eventuella uppsägningar av externa hyresvärdar. Förvaltningen ser möjligheter att säkerställa en noggrannare uppföljning av att motparters avtalsskyldigheter efterlevs.

4.7.2 Särskild redovisning av vissa lokalprojekt

Förvaltningen har ingen särskild redovisning av något specifikt projekt.

5 Övriga redovisningar

Inget övrigt att redovisa.

Attesterat av

Detta dokument har godkänts digitalt av följande personer:

Namn	Datum
Ann-Christine Jenvén, Stadsdelsdirektör	2022-04-07